

ad 36416

265

KMETIJSKA KNJIŽNICA.

V. ZVEZEK.

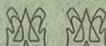
O užitnini od vina in mesa.

Nekoliko pouka za slovenske obrtne stranke
na deželi in v nezaprtih mestih.

SPISAL

MAKSO KOSTANJEVEC

C. KR. FINANČNI NADKOMISAR V LJUBLJANI.

LJUBLJANA, 1905.

ZALOŽILA C. KR. KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA.

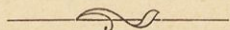
NATISNILA TISKARNA J. BLASNIKA NASLEDNIKOV.

Cena 1 K 50 h (s poštnino vred).

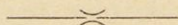
O

N

O užitnini od vina in mesa.

Nekoliko pouka za slovenske obrtne stranke
na deželi in v nezaprtih mestih.

SPISAL

MAKSO KOSTANJEVEC

c. kr. finančni nadkomisar v Ljubljani.

LJUBLJANA, 1905.

ZALOŽILA C. KR. KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA.

NATISNILA TISKARNA J. BLASNIKA NASLEDNIKOV.

Kazalo.

Stran

Uvod	1
----------------	---

Prvi del. O užitnini od vina, vinskega in sadnega mošta na deželi in v nezaprlih mestih.

Kdo je zavezan plačevati užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta	4
O izmeri užitnine od vina, vinskega in sadnega mošta	8
O užitnini pri prodaji vina v steklenicah	11
O dolžnostih točiteljev vina na drobno	13
a) Gostilničarjev in krčmarjev	13
b) Točilcev lastnega pridelka	19
c) Točilcev pod vejo	21
d) Privatnih strank in trgovcev z vinom na debelo	22
Poraba vina za svoje privatne potrebe	24
a) Pri gostilničarjih in krčmarjih	24
b) Pri točilih lastnega pridelka	25
c) Pri točilih vina pod vejo	26
d) Pri privatnih strankah in trgovcih z vinom na debelo	26
Kdo izvršuje kontrolo in kako se izvršuje	26
a) Kontroliranje gostilničarjev in krčmarjev	27
b) Kontroliranje točilcev lastnega pridelka	34
c) Kontroliranje točilcev pod vejo	35
d) Kontroliranje privatnih strank in trgovcev z vinom na debelo	35
Kaj je umeti pod posameznimi davkovnimi dejanji	36
a) Vkletenje	36
b) Nastavljenje	38

	Stran
c) Pretakanje	39
d) Izkletenje	39
Kako je postopati s krčmarjem podvrženim lahki kontroli, kateri živi s svojci pod eno streho in pri eni mizi, če imajo svojci svoja lastna vina	40
Kazenske določbe za prestopke predpisov o užitnini od vina .	41

Drugi del. O užitnini od mesa na deželi in v nezaprtih mestih.

Tarif	52
Kaj razumevamo pod pojmom »meso«	54
O davkovnih dejanjih	56
a) Klanje	56
b) Prejemanje ali dobava mesa	61
c) Prodaja mesa	65
d) Prodaja prekajenega, nasoljenega, posušenega mesa i. t. d.	66
Kdo je zavezan plačati užitnino pri posameznih davkovnih dejanjih	69
O kontrolnih določbah	71
O povračilu užitnine	75
O kazenskih določbah	78
Dodatek. Nekoliko opomb o dohodarstveno-kazenskem postopku sploh, v kolikor se tiče strank	85

U v o d.

Zakonske določbe, s katerimi naj širše občinstvo vsaj v najvažnejših točkah seznani ta razprava, so sicer stare, posebno one glede užitnine od vina, vinskega in sadnega mošta, vendar pa navzlic temu le malo poznate. Temeljni zakon o užitnini od vina je namreč iz leta 1829. Do tedaj so bile davščine od pijač in nekaterih drugih užitninskih predmetov različne po obliki in imenih, in še le najvišja odločba z dné 25. maja 1829 je zedinila iste v eno davščino z imenom „splošna užitnina“. Dočim so bile te davščine prej v privatnih rokah, je prešla s to najvišjo odločbo užitnina v roke države. Ob sebi je umevno, da so se prejšni opravičenci primerno odškodovali.

Veljavni zakon o davku na meso je veliko poznejšega datuma, namreč iz leta 1877.; vendar je pa tudi ta užitnina od mesa bila že urejena s prej omenjeno najvišjo odločbo, kajti je tudi ta spadala pod „splošno užitnino“. Uravnala in premenila se je le leta 1877. tako, da se je določila potom zakona sama zase. Glede nje veljajo določbe tega zakona, dočim veljajo glede vina, vinskega in sadnega mošta še vedno določbe iz leta 1829. Glede premenitve določb o teh predmetih je ostalo le pri poizkusih.

Veljavne določbe glede vina, vinskega in sadnega mošta so iste; zaradi tega se bode v razpravi navajalo vedno le vino in naj se pri tem vedno misli ob enem tudi na vinski in sadni mošt.

O določbah glede užitnine od mesa hočemo govoriti v drugem delu te razprave. Ker se pa užitnina od mesa pobira na isti način, kakor od vina, hočemo na kratko omeniti, da je način pobiranja ali ugotovljanja trojen, namreč:

1.) potom odkupa, 2.) potom zakupa, 3.) potom lastne režiije.

V tej vrsti je redno poskusiti užitnino zavarovati in se navadno tudi zavaruje na prvi ali drugi način.

Odkup obstoji v prostovoljnem dogovoru med finančno upravo in skupino vseh užitnini zavezanih obrtnikov, navadno enega okraja ali pa vsaj obrtnikov, ki reprezentujejo po številu in obrtnem obsegu večino podjetnikov dotičnega okraja. S to pogodbo se zaveže odkupno društvo, da plačuje državi odkupni pavšalni znesek. Odkupnina velja za vsa davkovna dejanja, ki se izvrše v dobi odkupa v okraju, za kateri se je pogodba sklenila. Razmerje posameznih podjetnikov proti društvu, njih prispevki k odkupnini in vsled tega oprostitev od obdačenja po tarifu, je notranja stvar društva.

Ako se zavarovanje užitnine odkupnim potom ne posreči, da država dohodke iz užitnine v zakup, in sicer konkurenčnim potom.

Zakupnik stopi v pravice finančne uprave in ta mu da, kakor tudi pri odkupu, pravno pripomoč. Izvzete so podelitve dohodarstveno uradnih dovolilnic in razsodbe o dohodarstvenih prestopkih.

Ako bi se tudi potom zakupa ne mogla užitnina ugotoviti, pobirati jo je konечно državi v lastni režiiji.

Namen tega spisa je, da v poljudni, lahko umljivi obliki seznani širše kroge z zakonom, ki se navadno imenuje „užitninski patent“ ali „užitninski zakon“, in tako pripomore, da se vedo prizadeti sloji v lastnem interesu ravnati po njem, ker ta zakon sega globoko ne le v obrtno, marveč tudi v privatno življenje.

Veljavne so te določbe za deželo in za mesta; le za takozvana „zaprta mesta“ veljajo posebne določbe.

Ker je razprava namenjena posebno priprostemu ljudstvu, se hočemo izogibati zakonskih citatov in omejiti kolikor mogoče na stvarni pouk.

Slovenci pogrešamo dosedaj takih spisov. Če se nam je posrečilo temu nadstatku vsaj deloma odpomoči, smo dosegli svoj namen.

Prvi del.

0 užitnini od vina, vinskega in sadnega mošta.

Kdo je zavezan plačevati užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta.

Užitnino so po užitninskem zakonu zavezani plačevati gostilničarji in krčmarji, točitelji lastnega pridelka in točitelji pod vejo, dalje pa tudi vsi oni, ki prodajajo te predmete na drobno, to je v množinah pod vedrom (56 litrov), bodisi da so lastni ali tuji pridelek.

Gostilničarji in krčmarji so prave obrtne stranke in sicer so njihovi obrti koncesijonirani. Kdor hoče otvoriti gostilno, si mora dobiti od obrtne oblasti (glavarstva) koncesijo, ali takozvani „patent“. Da se mu dá koncesija, treba poleg krajevnih razmer posebno, da je prosilec sposoben oskrbovati svoje premoženje sam, dalje, da je zanesljiv in neoporečen. Vendar pa koncesija sama še ne opravičuje dotičnika, da bi smel pričeti z izvrševanjem vinotoča, marveč mu je treba še zadostiti dohodarstvenim predpisom s tem, da si preskrbi dohodarstveno uradno dovolilnico. V ta namen se mu je zgласiti pri pristojnem oddelku finančne straže. Šele, ko ima koncesijo in dohodarstveno uradno dovolilnico v rokah, je izpolnil v formalnem oziru pogoje za pričetek vinotoča.

Pri tej priliki bodi omenjeno, da se ta dovolilnica kakor tudi koncesija glasi na osebo in da velja za

tam omenjeno obrtovališče, da je torej vsako premembo bodisi glede izvršujoče osebe ali pa glede obrtovališča zopet javiti na pristojnih mestih.

Gostilničar lahko vodi obrt sam, ali pa po takozvanem natararju na račun. V zadnjem slučaju je obrtna stranka še vedno gostilničar sam, ker se obrt še vedno vodi na njegov račun in na njegovo odgovornost. Drugače je v slučaju najema. Najemnik namreč vodi gostilno popolnoma na svoj račun in svojo odgovornost; on je popolnoma obrtna stranka, torej tudi samostojno odgovoren napram dohodarstvenim oblastvom. Kot tak si mora preskrbeti dohodarstveno uradno dovolilnico na svoje ime, dočim je natarar na račun ne potrebuje. Najemnik plača samo dogovorjeno najemnino za prostore in je v vsem drugem samostojen podjetnik, natarar na račun pa toči vino za svojega gospodarja in se razlikuje od navadnega uslužbenca samo v tem, da ima za plačilo gotove odstotke od prodane množine vina, da ima torej tem več plačila, čim več vina na račun gospodarja potoči. Natararju na račun torej ni treba posebne dovolilnice.

Med obrtne stranke spadajo tudi točilci lastnega pridelka in točilci pod vejo. Tudi ti si morajo preskrbeti za vinotoč dohodarstveno - uradne dovolilnice.

Kaj pa razumemo pod pojmi točilec lastnega pridelka in točilec pod vejo?

V boljše umevanje dohodarstvenih predpisov je potrebno, da smo si v tem oziru na jasnem.

Često se dogaja, da vinorejec svojega pridelka ne more razpečati na debelo. Da vino vendar le spravi v prepotrebni denar, mu dovoli politična oblast na prošnjo, oziroma prijavo, da sme pridelek razpečati na drobno. Že v dovoljenju je večinoma določena množina vina, katero sme na drobno razpečati. Vino kupovati in na drobno neomejeno prodajati mu ni dovoljeno, ker bi s tem postal popolnoma krčmar, za kar mu je potrebna koncesija. Točilec lastnega pridelka je torej točitelj vina po obrtniškem načinu, toda samo začasen in omejen na lastni pridelek.

Točitelj vina pod vejo je temu sličen. Dočim pa toči prej imenovani v gotovih prostorih, toči ta včasih pod milim nebom, včasih tudi v prostorih, vendar ne že od začetka za vinotoč namenjenih. On je sicer popolnoma privatna stranka; kadar se mu pa nudi prilika, da izkoristi od politične oblasti dobljeno dovoljenje za prodajo vina na drobno, jo porabi in se peča začasno s to prodajo. *) Za ta čas prodaje je iz dohodarstvenega stališča popolnoma enak obrtniku. Imeti mora torej od politične oblasti dovoljenje za vinotoč v dotičnem kraju, dobi pa lahko dovoljenje tudi za več krajev. Isto velja glede dohodarstveno uradne dovolilnice.

Te osebe so že nekako po poklicu točitelji vina na drobno in so zavezane užitnini, kakor je omenjeno začetkom te razprave. To so osebe, ki se pečajo obrtoma s tako prodajo. O njihovih dolžnostih iz užitninskega stališča izpregovorimo pozneje.

Užitnini je pa zavezan tudi vsakdo drugi, ki hoče prodati vino na drobno, to je pod 56 litrov, torej tudi vsaka privatna stranka. Seveda so dolžnosti, ki jih imajo iz dohodarstvenih ozirov različni prodajalci vina, različne.

Glavni kriterij, da je plačati užitnina, je prodaja na drobno, to je v množinah pod 56 litrov.

Kaj pa je razumeti pod besedo „prodaja“?

V navadnem smislu vedno le oddaja kakega predmeta proti plačilu v gotovini, v denarju. Ne tako pri prodaji vina! Tu je vseeno, kaj dobiš za izročeno vino, da je le odmena za odstop; ne le zahtevek, da ti kdo za izročeni predmet dá gotovo svoto denarja, marveč že zahtevek, da ti za izročeni predmet kaj stori, česar bi ti sicer ne storil, n. pr. da ti za plačilo pomaga pri delu i. t. d., je že kriterij prodaje v smislu užitninskih predpisov. Še več! Niti zahtevek ni neobhodno potreben; če sprejmeš denar, ali drugo odmeno za izročeno vino,

*) Nemški izraz »Buschenschank« je tudi med Slovenci v rabi za prodajo lastnega pridelka in za prodajo pod vejo.

je že obdačljiva prodaja, dasi je morda tudi odmena manj vredna, kakor izročeni predmet. Če prodajal liter vina za 10 h, torej gotovo v svojo izgubo, je navzlic temu bilo vino obdačiti, in si kršil zakon, če si prodal vino neobdačeno.

Iz ravno povedanega sledi, da je užitnino plačati šestokrat tudi privatnim strankam, ki nikakor ne razpečavajo vina v navadnem pomenu besede, a ga oddajajo vendar na način, da se more govoriti o nekakem plačilu zanj, dasi je to plačilo prikrito ali posredno. N. pr. A ima na hrani in stanovanju več oseb; te osebe mu plačujejo za hrano in stanovanje določen znesek; dogovorjeno imajo pa, da dobé vsak dan določeno množino vina. V tem slučaju sme A dajati le obdačeno vino; kajti v dogovoru, da mora dajati proti določenemu plačilu tudi vino, tiči prikrita prodaja vina. Ako pa A po dogovoru ni vezan dajati vina in ga le tupatam prostovoljno dá, tedaj mu ni vina obdačiti, ker v tem slučaju ni za vino nikakega plačila in tudi druge odmere ne, torej se vino ne prodaja. Drug primer: Tovarnar A ima veliko delavcev. Izplačuje jih na teden. Ker imajo težko delo, naprosijo delodajalca, naj jim daje tudi vsak dan nekaj vina. Tovarnar vstreže tej prošnji s pripombo, da dá vsakemu na dan toliko in toliko vina, zato pa nekoliko nižjo mezdo. Delavci so s tem zadovoljni. — Kaj je opomniti na to glede užitnine? — Ker so delavci popustili del svoje plače za to, da dobe vina, se ne more več reči, da jim daje gospodar vino brezplačno, marveč tiči plačilo v popuščenem znesku in je taka oddaja vina enaka oddaji proti plačilu, torej prodaji na drobno in vsled tega podyržena užitnini. Ako bi jim pa tovarnar morda za priznanje njihovega truda ali iz kateregakoli vzroka dal vina, ne da bi jim na dogovorjeni plači kaj pritrgal, tedaj bi ne bilo kriterija plačljivosti — vsled tega tudi ne obdačljivosti. To zadnje se navadno godi pri kmečkem prebivalstvu ob času težkih poljskih poslov, kjer niti dogovora ni treba, marveč je že po krajevnem običaju, da dobi delavec razen plačila tudi še vina kot priboljšek.

Da se torej ve, se li ima vino obdačiti, vprašati se je le, ali se dobi za nameravano oddajo vina kako plačilo, bodisi v gotovini ali kakoršnikoli odmeni ali ne. V prvem slučaju je vino obdačiti, v drugem ne. Plačilo ali odmena pa ni le denar, marveč tudi vsak drug predmet, ki ima denarno vrednost in ravno tako tudi delo.

Večkrat se zgodi, da kupi kaka družba ali društvo vina na debelo in ga potem med ude razdeli na drobno. Ali je tako vino užitnini podvrženo in kdo ima plačati užitnino?

Če je društvo juristiška oseba, kakor n. pr. različni inštituti, ni dvoma, da je vino obdačiti od te juristiške osebe same, ako prispevajo posamezni udje k plačilu, bodisi posredno ali neposredno. Če je pa to le družba, ki se je zbrala v svrhu nakupa vina in poznejše razdelitve, plačati je užitnino že prodajalcu, čim mu je znano, da je prodal vino več osebam, sicer pa delilcu vina.

V obče se lahko reče: vino je vselej obdačiti, čim je kupec in prodajalec na drobno druga oseba kakor konsument.

O izmeri užitnine od vina, vinskega in sadnega mošta.

Izmera užitnine je odvisna od vrste pijače in od kraja, kjer se ta pijača na drobno prodaja.

Omenili smo že, da je plačevati užitnina od vina, vinskega mošta in sadnega mošta. Za vino imamo na Kranjskem in tako tudi na Štajerskem in Koroškem dvojen tarif, namreč 5 K 94 h in 4 K 46 h od hektolitra. Vinski mošt je obdačiti s $\frac{3}{4}$ užitnine od vina. Vsled tega je tudi za vinski mošt dvojen tarif. Prava užitnina je višja, prva. Druga velja za kraje, za katere je to posebej določeno. Za sadni mošt je pa samo en tarif, namreč 1 K 48 h od hektolitra, ne glede na kraj, kjer se toči.

Ali vpliva kvaliteta, kakovost vina ali mošta na užitnino? Ne! užitnino je plačati v isti meri od naj-finejšega vina, kakor od najslabejšega. Takozvani petijot je obdačiti z isto izmero užitnine, kakor pravo vino. Celo če je vino nastalo le vsled vlitja vode na vinske tropine, brez drugih primesi, je obdačiti v isti meri, kakor pravo vino; dovolj je, da je tekočina dobila vinski okus in vinsko barvo.

V čem se razlikuje vino od vinskega mošta in kedaj je vsled tega plačati užitnino od vina in kedaj od vinskega mošta?

V tem oziru so se vdomačili pojmi, ki nimajo v zakonu podlage, vsaj splošne ne. Navadno mnenje je in velikokrat se v praksi tudi vpoštevata, da je mošt novo vino in sicer do Sv. Martina, to je do 11. novembra. To načelo ni splošno vtemeljeno v zakonu. Kakor je mogoče, da novo vino o sv. Martinu še ni vino, temveč mošt, ravno tako je mogoče nasprotno, namreč, da je o Sv. Martinu novo vino že vino, da je torej že pred Sv. Martinom prenehalo biti mošt. Odvisno je pač to od klimatičnih razmer, od vrste vin, oziroma grozdja, od kletarskih manipulacij in konečno tudi od posameznega leta in vremenskih razmer v tem letu. Zakon ne pozna določenega časa, kedaj preneha biti novo vino mošt, marveč določa le, da je glede užitnine smatrati novo vino, kot vino tedaj, ko je glavno kipenje (vretje) prestalo. Dokler se to ni zgodilo, je obdačiti vino kot mošt, potem kot vino. V slučaju spora, se je li to že zgodilo, ali ne, določiti se ima to po pričah in izvedencih.

Užitnina v prej omenjeni izmeri je prava, erarična užitnina. Ž njo združeno se pa pobirajo tudi še deželne in v mnogih krajih tudi občinske doklade. Dežela ima namreč pravico, da določi v pokritje svojih izdatkov, katerih ne more pokriti z drugimi viri, doklade na užitnino od vina, vinskega in sadnega mošta, kakor tudi na užitnino od mesa. Te doklade so v različnih kronovinah različne. Na Kranjskem se pobira v celi deželi 40 % deželna naklada od imenovanih predmetov. Ker pa imajo tudi občine svoje izredne izdatke, za

katere velikokrat nimajo pokritja, so opravičene tudi one, da sklenejo doklade na te predmete. Če so se sklenile, se pobirajo istotako združene z deželno naklado. Določijo se vse doklade percentualno in so plačati vselej združeno ob enem z užitnino. Izmeriti je pa odstotke ob sebi umevno vselej le od prave erarične užitnine.

Doklade se pobirajo, kakor že omenjeno, vedno združeno z erarično užitnino, oddati jih je pa seveda tje, kamor so namenjene. Ako ima torej užitnino v zakupu privatna oseba, pobirati mora po svojih organih tudi deželne in občinske doklade in jih izročati deželi, oziroma dotični občini.

Pri pobiranju užitnine potom zakupa ali v državni režiji je stvar enostavna, kajti zapadla užitnina je natančno znana, ker se plačuje od davkovnih dejanj in je torej tudi doklade izračuniti in plačati povodom teh davkovnih dejanj. Drugače je v slučaju, če je užitnina v odkupu. Če je posamezna stranka odkupljena, kar se tudi v zakupu samem lahko zgodi in se čisto tudi dogaja, plača kot odkupnino pavšalni znesek. S tem je odvezana vsake kontrole in ne pridejo več v poštev njena davkovna dejanja, ki jih izvrši v dobi odkupa. V tem pavšalnem znesku tiče pa poleg prave užitnine tudi vse doklade. Te je izmeriti potem percentualno in sorazmerno k odkupnini. Treba se je torej že povodom odkupne pogodbe ozirati na približno število in obseg davkovnih dejanj, ki jih bo izvršila odkupljena stranka v dobi odkupa in na doklade. Pri odkupu celega okraja plača odkupno društvo pavšalni znesek za dobo odkupa. Ta pavšalni znesek določi finančna uprava in doklade se izračunijo po njem. V tem slučaju je odmera doklad po davkovnih dejanjih nemogoča, ker je odvisna od pavšala, torej treba pri določitvi istega kolikor mogoče natančno vpoštevati obseg davkovnih dejanj, ki se bodo, kakor je pričakovati, v odkupljenem okraju izvršila tekom odkupne dobe. To je pa seveda odvisno od števila obrtnih strank, njihovega prometa v prejšnjih letih, ob enem pa od števila in obsega davkovnih dejanj,

ki jih izvrše, kakor je pričakovati, privatne stranke. Zadnje je težko določiti naprej, vendar je pa vsaj približna določitev mogoča na podlagi datov iz prejšnjih let.

O užitnini pri prodaji vina v steklenicah.

Splošni kriterij, da zapade užitnina od vina, je, kakor smo videli, prodaja na drobno, to je prodaja v množinah pod 56 litrov. Pri tem smo imeli vedno v mislih prodajo, kakoršno izvršujejo redno gostilničarji in krčmarji in sploh točitelji vina, to je prodajo vina iz sodov. Znano je pa, da se finejša in najfinejša vina navadno ne prodajajo iz soda na litre, marveč v steklenicah ali buteljkah. Umestno je torej, da se seznanimo z določbami zakona pri prodaji takih vin.

Pri prodaji vina v steklenicah veljajo v obče iste določbe, kakor pri prodaji od soda. Obdačljiva je namreč prodaja na drobno, davka prosta prodaja na debelo. Določitev prodaje na drobno in na debelo se pa tukaj nekoliko razlikuje od prodaje splošnih vin. Razločevati nam je namreč med penecimi vini (Schaumweine) in drugimi vini v steklenicah, dalje pa tudi med osebami, ki taka vina prodajajo.

Pri prodaji splošnih, nepenečih vin v steklenicah je razumeti pod prodajo vina na debelo, kakor pri vinu iz soda sploh, prodajo najmanj 56 litrov skupaj, pod prodajo na drobno pa, prodajo v množinah manj kot 56 litrov skupaj.

Pri penecih vinih je pa razumeti pod prodajo vina na debelo prodajo najmanj 50 steklenic skupaj. Če se taka množina steklenic ob enem izkleti, je prodaja užitnine prosta. Vendar je pa treba, da so te steklenice zložene v zabojih ali v pletenicah. V tem slučaju je vsaka prodaja, naj jo izvrši kdorkoli, davka prosta.

Ne tako pri prodaji drugih vin v steklenicah. Tu nam je razločevati med osebami, ki tako vino prodajajo.

Ako se peča prodajalec takega vina sploh z razpečevanjem vina na drobno in je vino iz zalog, ki so

pod kontrolo, tedaj morajo steklenice obsegati najmanj 56 litrov in morajo biti razen tega zložene v zaboje ali pletenice, sicer se vino ne sme izkletiti brez obdačenja. Ako niso ti pogoji dani, ni smatrati prodaje v steklenicah za prodajo na debelo.

Ako pa tako vino v steklenicah ni iz zalog, ki so pod kontrolo, oziroma ako ga proda oseba, ki se sicer ne peča s prodajo vina na drobno, tedaj ni treba, gornjega pogoja, marveč zadostuje, ako se izkleti, dasi v steklenicah, najmanj 56 litrov obenem.

Iz povedanega je razvidno, da se prodaja vina v steklenicah, izvzemaši prodajo penečih vin, pravzaprav ne razločuje od prodaje vina naravnost iz soda. Pri zadnjem mora namreč kontroli podvržena stranka izkletiti, ako se hoče izogniti obdačenju, najmanj 56 litrov ob enem na eno osebo v eni posodi, oziroma, če je vina več, v posodah, od katerih ne drži nobena manj, nego 56 litrov; pri prodaji v steklenicah je ravno isto, kajti sod nadomestuje zaboj, oziroma pletenica. Nasprotno sme stranka, ki ni podvržena nikaki kontroli, ki se torej sploh ne peča s prodajo vina na drobno, izkletiti brez obdačenja najmanj 56 litrov vina ob enem na eno osebo v poljubnih posodah; ni ji torej treba združiti v eno posodo najmanj 56 litrov vina; vsled tega ji tudi pri prodaji v steklenicah ni treba zaboja ali pletenice.

Ker je pa pri strankah, ki se pečajo s prodajo vina na drobno, vobče veljavno pravilo, da je pretakanje vina v steklenice enako nastavljenju v svrho prodaje na drobno, da je torej tako pretakanje obdačiti, bi gornja določba, da smejo taki prodajalci vina prodati najmanj 56 litrov vina v steklenicah, ako so te steklenice v zaboju ali pletenici, bila z ravno omenjeno določbo v nasprotju, ker bi bilo vino obdačiti že pri pretakanju v steklenice. Radi tega mora za prodajalce vina v steklenicah biti izjema, da ne zapade užitnina že pri nastavljenji posode v svrho pretakanja v steklenice in je ta izjema tudi v resnici veljavna, ako taki prodajalci vsakokrat

a) kadar vino v steklenicah vkletijo,

b) vino v steklenice pretakajo,

c) v steklenice odtočeno vino neobdačeno oddajo ali pa

d) tako vino za prodajo na drobno porabljajo, nameravano dejanje naznanijo, prijavijo prostornino napolnenih steklenic, oziroma steklenic, ki se imajo napolniti, število enakih steklenic, skupno prostornino steklenic in ako konečno v slučaju c) prijavijo, kako so steklenice zložene in ako v slučaju d) takoj plačajo užitnino.

O dolžnostih točiteljev vina na drobno.

a) Gostilničarjev in krčmarjev.

Kakor je že zgoraj omenjeno, so gostilničarji in krčmarji pravi točilci vina na drobno; oni so koncesionirane obrtne stranke. Plačevati jim je užitnino od vsake prodaje vina na drobno, kakor tudi sicer vsakomur, kdor vino na drobno proda, vendar pa z razliko, da zadnji plačajo užitnino le od slučaja do slučaja, od množine vina, katero prodajo pod vedrom, dočim je pri obrtnih strankah to drugače.

Čim je namreč gostilničar oziroma krčmar zadostil formalnim predpisom s tem, da si je dobil koncesijo in dohodarstveno uradno dovolilnico, ter namerava pričeti z vinotočem, se mora podvreči kontroli.

Kontrola je dvojna, namreč stroga, ali pa lahka. Prvotno so bili veljavni le predpisi stroge kontrole, dandanes se podvrže skoro vsaka obrtna stranka raje lahki ali konvencionalni kontroli. Kontrola pride ob sebi umevno v poštev samo pri strankah, ki niso odkupljene, to pa brez razločka, se li pobira užitnina potem odkupa, zakupa ali v lastni režiji. Kdor se podvrže lahki kontroli, da to izjavo užitninskemu uslužbencu povodom popisa prostorov.

V čem se razlikujeta kontroli?

Največja razlika, in morda samo zaradi nje se sme imenovati ene vrste kontrola lahka, je ta, da

mora krčmar pri strogi kontroli takoj obdačiti vso množino obdačljivih tekočin, predno jih spravi v svoje obrtvališče, to je predno jih spravi v točilno klet, oziroma prostore, ki so ž njo v kaki posredni ali neposredni zvezi; obdačiti mora torej vso zalogo. Ako bi imel o pričetku vinotoča vino že v kleti, potem mora obdačiti isto ob sebi umevno takoj, ko hoče z vinotočem pričeti in sicer predno prične in poznejše vkletbe predno jih izvrši. — Pri lahki kontroli sme pa obdačiti zalogo polagoma, posodo za posodo, vsako še le tedaj, ko jo namerava nastaviti.

Kako dalekosežna je ta uredba, se vidi že iz tega, da je pri strogi kontroli prvič treba krčmarju več denarja, drugič pa ne more več iz točilne kleti prodajati vina na debelo brez daca, ker se mu užitnina ne povrne. Lahki kontroli podvrženi krčmar pa lahko z malim denarjem izhaja in lahko še vedno vino na debelo prodaja brez plačila užitnine. Zato je pa treba drugih uredb, da se tihotapstvo kolikor mogoče zabrani.

Pri strogi kontroli sme imeti krčmar v točilni kleti in v prostorih, ki so ž njo v zvezi, le zadacana vina; imeti pa sme kjerkoli drugo založno klet, katera ostane brez vsake kontrole. Iz te lahko brez zadržka prodaja vino na debelo, ali ga poljubno rabi; izvzet je le prenos v obrtvališče in prodaja na drobno iz te založne kleti. Da se pa obrt lahko kontrolira, voditi mora registre, namreč prejemni register in izdajni register, iz katerih mora biti vsak čas razvidno stanje kleti. Ako vpisuje redno vsak prejem in vsak izdatek, mora zaključek pokazati natančno stanje kleti. Zapisovati pa mora natančno, sicer zapade primerni kazni.

Ker ni tako lahko voditi natančno registre in radi pomanjkanja denarja se večina obrtnih strank raje podvrže lahki kontroli. Pri tej ni treba nikakih registrov; na njih mesto stopi naznanilna in pregledna pola. Obrtna stranka, ki se podvrže tej kontroli mora v popisu prostorov, katerega poda pred pričetkom vinotoča in v katerem izjavi, da se podvrže lahki kontroli, imenovati svojega namestnika. Ta daje užitninskim uslužbencem

v odsotnosti obrtnika samega potrebna pojasnila. Dalje popiše obrtna stranka in da s tem pod kontrolo vse prostore v okrožju 1896 metrov ($\frac{1}{4}$ nemške milje) od pravega obrtovališča, ako hrani, oziroma namerava hraniti v njih užitnini podvržene predmete. — Ker zadaca poljubno po eno posodo, treba je onemogočiti tihotapstvo na drug način in to se zgodi s zapečatenjem vseh drugih nezadacanih posod.

Kako je meriti daljavo 1896 metrov od obrtovališča?

Zakon govori o „okrožju“ 1896 metrov. Misliti si moramo torej pravo obrtovališče, hišo, v kateri se prodaja vino na drobno kot središče in okoli tega v daljavi 1896 metrov potegnjen krog. Vsi prostori, ki leže v krogu in jih stranka rabi kot shrambe užitnini podvrženih predmetov, spadajo v popis prostorov in tedaj tudi pod kontrolo. Meriti pa ni razdalja niti po zračni črti, niti po voznih ali peš potih, marveč v ravni smeri od obrtovališča do kroga po naravi.

Ker smo se sedaj seznanili z glavnimi določbami o kontroli, hočemo izvajati nadalje dolžnosti za gostilničarje in krčmarje, ki so posledica teh kontrolnih predpisov.

Strogi kontroli podvrženi krčmar naznani vkletenje vina in obdači takoj vso množino, katero spravi v obrtovališče, to je v točilno klet in v prostore, ki so ž njo v posredni ali neposredni zvezi. Užitnina je plačana že naprej, torej sme z vso zalogo vina poljubno razpolagati. Ako vodi registre v redu, ne more užitninski uslužbenec najti pri njem povodom revizij nikakih nedostatkov. To obdačeno vino prodaja poljubno na debelo ali na drobno, ali ga sam porabi, kakor mu „drago; užitnine pa ne dobi povrnene, tudi ako bi od te zaloge prodal kaj na debelo. Vsak mesec mora registre zaključiti in izročiti užitninskemu uradu.

Lahki kontroli podvrženi krčmar mora naznaniti pred vsem vkletenje vina in sicer ne samo v pravo obrtovališče, marveč sploh v prostore, ki so v popisu prostorov, oziroma ki so sploh v prej omenjenem okrožju 1896 metrov od obrtovališča. Naznaniti mora ne le

vkletenje svojega vina v te prostore, marveč tudi vsako vkletenje tujega vina v te njemu lastne prostore, ki leže v tem okrožju in ravno tako tudi vkletenje lastnega vina v tuje prostore, ležeče v okrožju. Naznaniti mora vkletenje pristojnemu užitninskemu uradu pismeno ali ustno, vendar natančno glede množine, prostora in časa. Naznanilo mora dospeti v užitninski urad 24 ur pred vkletenjem, ako se ni dotičniku dovolil krajši rok, ki se sme eventualno določiti tudi s šestimi urami. Ta rok ima namen užitninskemu uslužbencu omogočiti, da sam prisostvuje vkletenju. Vkletenje spada med davkovna dejanja. Paziti je torej natančno na naznanilo, da se ne zabrede v kazni. Opuščeno naznanilo, nepopolno in vsled tega neveljavno naznanilo, poskušeno a neizvršeno naznanilo, izvršitev dejanja pred pretekom roka, konečno tudi izvršitev dejanja po preteku roka, ko je bil užitninski uslužbenec o pravem času navzoč in se dejanje iz kateregakoli vzroka ni izvršilo, ne da bi se naznanilo ponovilo, je smatrati kot opuščeno naznanilo sploh. Kaznuje se po dohodarstvenem kazenskem zakonu kot težek dohodarstveni prestopok s štirikratno do osemkratno užitnino od vsega vina, ki se je na ta način vkletilo.

Dočim zapade pri strogi kontroli užitnina že ob vkletenju vina, je to pri lahki kontroli drugače. Tu zapade užitnina še le pri nastavljenju dotične posode. Baviti se nam je torej z drugim davkovnim dejanjem, z nastavljenjem. To davkovno dejanje je ravno zaradi užitnine najvažnejše. Naznaniti je istotako, kakor vkletenje, pravočasno in natančno, prinesiti je seboj k naznanilu naznanilno in pregledno polo, kar je po strogih predpisih tudi pri naznanilu vkletenja potrebno in plačati je naprej pri užitninskem uradu tudi užitnino. Da je užitnina plačana, se potrdi z boletom. Tudi ko je užitnina plačana ni dovoljeno posode nastaviti, dokler ne poteče naznanjeni rok. V tem oziru veljajo iste določbe kakor glede vkletenja. Ako je pa posoda, ki se namerava nastaviti, uradno zapечатena, ne zadostuje niti potek naznanjenega roka, ako ne pride do roka

užitninski uslužbenec k nastavljenju, marveč mora stranka čakati še eno uro po naznanjenem času, predno samolastno odtrže uradni pečat. Še le ko je pretekel rok in ena ura čezenj, sme stranka sama odtrgati uradni pečat in pričeti točiti vino iz dotične na novo zadacane posode, če dotedaj ni užitninskega uslužbenca.

Kot tretje davkovno dejanje, ki je pri krčmarju mogoče in ki je naznaniti tako, kakor prejšnja, je izkletenje vina. Izkletenje vina pod 56 litrov je, kakor smo videli, točenje na drobno. Ako se to izvrši iz zadacane posode, ni treba ob sebi umevno nikakega naznanila. Ako se izvrši isto iz nezadacane posode, je to nastavljenje; treba je torej naznanila in obdačenja cele posode. Govoriti nam je torej pri izkletenju posebno o izkletenju vina na debelo, to je nad 56 litrov in vsled tega brez obdačenja.

Pri strankah, ki so podvržene strogi kontroli, pri katerih je, kakor smo že povedali, vse vino v točilni kleti in v prostorih, ki so z njo v posredni ali neposredni zvezi, obdačeno, ni treba za izkletenje na debelo nikakega posebnega naznanila, ker je vseeno, kako tak krčmar vino prodaja. Užitnina se mu namreč ne povrne. Njegova dolžnost je le, da zabeleži v izdajnem registru izkletenje. Ako pa tak krčmar proda in torej izkleti vino na debelo iz drugih zalog, ki niso v zvezi z obrtivališčem, ki niso torej pod kontrolo, sme to itak storiti brez naznanila, ker je gledé teh drugih kleti privatna stranka in sme kot taka na debelo vino prodati brez vsake kontrole. Kake posledice bi imelo izkletenje iz teh prostorov pod 56 litri, bomo omenili pozneje.

Pri strankah, ki so podvržene lahki kontroli, pri katerih je torej vse vino v okrožju 1896 metrov pod kontrolo, je pa tudi treba izkletenje na debelo ravno tako pravočasno in natančno naznaniti, kakor druga davkovna dejanja in prinesti k naznanilu pregledno polo. Tudi tako izkletenje se ima vršiti ob navzočnosti užitninskega uslužbenca in je torej stranki, če je posoda zapečatená, čakati na prihod istega še eno uro po naznanjenem času. Ako uslužbenca tudi še o tem času ni, sme stranka sama odpečatiti in izkletbo izvršiti.

Ako bi se izkletenje, dasi na debelo, ne naznanilo, ali sicer naznanilo, vendar pa nepopolno, tako da bi naznanila ne bilo smatrati veljavnim, dalje ako bi se sicer poskusilo naznaniti po kaki drugi osebi, a bi ta naročila ne izvršila, končno ako bi se tako izkletenje izvršilo pred pretekom naznanjenega časa, ali po istem, dasi je uslužbenec pravočasno bil prisoten, smatrati bi bilo tako dejanje nenaznanjenim in zadela bi tako stranko postavna kazen zaradi s tem izvršenega težkega dohodarstvenega prestopka. V slučaju samolastnega odpečatenja bi se izrekla poleg denarne tudi še zaporna kazen. Ob sebi umevno velja to tudi pri nastavljenju s to razliko, da je tam kazen odmeriti po užitnini od cele nepravilno, oziroma popolnoma nenaznanjeno nastavljene posode, tu pa le po užitnini od na debelo izkletenega vina, pod pogojem seveda, da se izkaže, da se je vino izkletilo v resnici na debelo.

O teh razlikah hočemo še posebej izpregovoriti pozneje pri razpravljanju o kazenskih določbah v posameznih slučajih, katerih bomo nekoliko navedli.

Jako važno vprašanje pri izkletovanju vina na debelo, torej brez užitnine, je vprašanje, v kakih posodah sme krčmar na debelo izkletovati. Omenili smo že pri užitnini od vina v steklenicah mimogrede, da morajo steklenice biti v zaboji, tako da je vsega vina, ki se ob enem izkleti na eno osebo, najmanj 56 litrov. Tembolj mora veljati pravilo, da sme krčmar v sodu izkletiti vino brez užitnine le tedaj, ako ga izkleti ob istem času na eno osebo najmanj v posodi, ki drži 56 litrov ali več. Ni mu torej dovoljeno, da izkleti 56 litrov ali več vina, dasi morda ob istem času in na eno osebo, v več posodah, katerih bi vsaka posamezna ali katera od njih držala manj nego 56 litrov. Vse ono vino, ki bi se prodalo v manjših posodah, bi bilo obdačiti in stranka zaradi take izkletbe še kaznovati, če bi jo izvršila brez vednosti užitninskega uslužbenca in sicer radi nastavljenja prvotne posode. To velja pa le za krčmarje, ki so lahki kontroli podvrženi, za njihovo obrtovoališče in okrožje 1896 metrov, dočim ne

velja za vina, ki jih imajo morda izven tega okrožja, ker so tam privatne stranke. Dalje ne velja za druge privatne stranke in trgovce z vinom na debelo, in tudi ne za stranke, ki so podvržene strogi kontroli, ker so te izven svojega obrtovališča privatne stranke, dočim imajo v svojem obrtovališču itak vse vino zadacano.

Razen tega nam je omeniti še eno vrsto davkovnih dejanj, ki se gode pri krčmarjih, to so pretakanja. Pri teh je strogo paziti, da se naznanijo pravočasno in natančno, ker bi se sicer smatralo vino iz one posode, iz katere se pretaka, če se pretakanje natančno ne dokaže, kot nenaznanjeno izkleteno in vino v posodi, v katero se je pretočilo, kot nenaznanjeno vkleteno. Glede roka za naznanilo in za eventualno odpečatenje velja isto, kar smo povedali o nastavljenju.

Izvrši se pa lahko pretakanje v prazno posodo, in v posodo, v kateri je že drugo naznanjeno vino. V obeh slučajih je položaj enak. Tudi pretakanje zadacanega vina je naznaniti, ker bi se sicer smatralo iz zadacane posode izginolo vino za potočeno in v novi posodi se nahajajoče kot na novo vkleteno, nezadacano.

b) Točilcev lastnega pridelka.

Točilci lastnega pridelka so, kakor smo že omenili, tudi obrtne stranke iz stališča užitninskega zakona; oni prodajajo vino na drobno natančno tako, kakor gostilničarji in krčmarji, vendar le začasno, omejeno na svoj lastni pridelek, ali tudi le del tega pridelka. Kakor gostilničar in krčmar, mora imeti tudi točilec lastnega pridelka dohodarstveno uradno dovolilnico.

Kakšna je kontrola pri takem točilcu vina?

Redno je postopati ž njim po predpisih stroge kontrole. To je že posledica gori omenjenega pojma, da je njegov obrt omejen na lastni pridelek ali del istega in vsled tega na gotov čas. Obdačiti mu je torej o pričetku vinotoča ves svoj, za prodajo določeni pridelek. Ako je določil za prodajo samo del pridelka, mora ostalo popolnoma ločiti od kleti, v kateri ima

vino, določeno za prodajo, kajti sicer bi moral obdačiti tudi ta ostanek. Njegove dolžnosti glede užitnine so torej enake dolžnostim krčmarjev, ki so pod strogo kontrolo. Kupljenega vina ne sme prodajati. Ako del pridelka loči, ter bi ga hotel proti danemu dovoljenju potočiti, bi se itak kmalu zaznalo in bi ga zadela postavna kazen.

Rekli smo, da je pri takih točiteljih redno postopati po pravilih stroge kontrole. Mogoče je torej tudi, da se tak točilec podvrže lahki kontroli za čas svojega vinotoča. To se posebno lahko zgodi pri večjih posestnikih, katerih pridelek je znaten in kateri so si dobili dovoljenje za iztočenje večje množine vina. Ti se lahko izognejo takojšnji plačitvi užitnine od vsega pridelka oziroma od onega dela, katerega nameravajo potočiti s tem, da se podvržejo lahki kontroli. Ako to store, jih vežejo iste dolžnosti, kakor vsakega lahki kontroli podvrženega krčmarja in sicer za ves čas, dokler traja vinotoč. Zadacovati morajo torej vino ob nastavljenju, dovoliti, da se jim nezadacane posode zapečatijo, dati vse prostore v okrožju 1896 *m* pod kontrolo, naznaniti pravilno ustavljenje vinotoča, rabiti zase in za svoje samo zadacano vino, naznanjati davkovna dejanja pravočasno in natančno, kratko malo storiti vse tako, kakor koncesijoniran krčmar, le da ne smejo prodajati drugega vina, ki ni njihov pridelek, in da so vsled tega omejeni na gotov čas. Mesto popolnega popisa prostorov podajo navadno kratko izjavo, da se podvržejo v okrožju 1896 *m* od obrtvališča kontroli.

Take vinotoče dovoljevati je stvar politične oblasti. Finančna uprava nima vzroka, da bi zabranjevala dohodarstveno uradne dovolilnice; vendar je pa dvomljivo, ali je splošno dovoljevanje vinotočev koristno ali ne. Ne glede na to namreč, da taki vinotoči delajo občutno konkurenco pravim koncesijoniranim krčmarjem, delajo isto tudi drug drugemu medsebojno. Po nekaterih krajih se dajejo taka dovoljenja le posamezniku za gotov čas in še le, ko je ta z vinotočem prenehal, drugemu, tako

da ima vsaj v večjem okrožju vedno le en posestnik tak vinotoč. Tako postopanje je priporočljivo, ker se konkurenca zmanjša in se vendar doseže isti namen.

c) Točilcev pod vejo.

Tudi te vrste točileci vina so iz stališča užitnine smatrati obrtnim strankam. Razločujejo se od gostilničarja in krčmarja v tem, da nimajo pravega stalnega obrtvališča in da niso koncesijonirani, ter da izvršujejo vinotoč le o gotovih prilikah. V to svrho dobe od obrtne oblasti dovoljenje za vinotoč, lahko tudi za več krajev, in istotako dohodarstveno dovoljenje.

Kakor vsaka prodaja obdačljivih tekočin na drobno, je tudi taka prodaja podvržena užitnini.

Kakšna je kontrola v tem slučaju?

Ker nima stranka nikakih obrtnih prostorov, tudi prave kontrole ni. Dotičnik pripelje navadno eno posodo vina na kraj, kjer namerava točiti, lahko pa tudi več posod. O vkletenju tega vina ni govora, ker ga sploh ne spravi v nikake prostore in če ga spravi v kake tuje, zgodi se to samo začasno. Zaradi tega tudi ni govora o prvem davkovnem dejanju, o vkletenju. Vsled tega mu tudi ni plačati užitnine kakor krčmarju, ki je pod strogo kontrolo, povodom vkletenja, marveč analogno krčmarju, ki je pod lahko kontrolo, povodom nastavljenja vina. Uvaževati mu je torej samo drugo davkovno dejanje, nastavljenje. Izkletovanje in pretakanje se tudi ne upošteva. Pri nastavljanju vina za točitev pa tudi ni vezan, kakor pravi krčmar, na gotov čas, marveč zadosti svoji dolžnosti, ako užitninskemu uslužbencu javi vinotoč in plača užitnino neposredno pred nastavljenjem, to pa od cele posode, katero nastavi. Iz tega pa tudi sledi, da ni vezan zadacati, ako ima več posod pripravljenih za vinotoč, takoj vseh, temveč zadaca lahko vsako posodo posebej, neposredno pred nastavljenjem. Ker zapade užitnina povodom nastavljenja, mora po gori povedanem, ako bi več posod obenem nastavil, plačati užitnino od vseh neposredno

pred nastavljenjem. Užitnina se pa nikdar ne povrne; zaraditega je previdno, ako nastavi le eno posodo in sicer tako, o kateri je pričakovati, da jo razproda, in še le ko ta poteče, drugo, sicer trpi lahko gmotno škodo.

Med take točilce vina je prištevati tudi takozvane „marketenderje“, to so osebe, ki spremljajo vojaštvo na marših z vozovi, ter jim prodajajo jed in pijačo. Ker je vojaštvo na marših nestalno in se premiče od kraja do kraja, mora tudi marketender za njim in tako se zgodi, da je v kraju *A* zadacal eno posodo vina, da pa mora, ker ni cele potočil, ostanek v *B* zopet zadacati. Zahtevek zopetnega zadacanja je vtemeljen; spričo tega je previdno, ako nastavlja marketender le male posode, katere lahko na enem kraju potoči, sicer se mu pripeti, da mora plačati užitnino od istega vina dvakrat, ali celo večkrat. Boleta, da je vino zadacano, ga bode morda rešila v kraju, ki spada pod isti zakup, gotovo pa ne v kraju, ki spada pod drug zakup ali kako skupno društvo.

Pravi, od vojaške oblasti vsprejeti marketender ne potrebuje dohodarstvene dovolilnice.

Omeniti hočemo tukaj, da velja načelo, da se užitnina od vina ne povrača, splošno. Tudi krčmar, ki se preseli v drug kraj, ter vzame seboj v novo obrtivališče že zadacano vino, mora vkletbo istega naznaniti in še jedenkrat zadacati. Boleta, da je užitnina že plačana v prejšnjem obrtivališču, mu ne pomaga nič, posebno ne pod drugim zakupom.

d) Privatnih strank in trgovcev z vinom na debelo.

Omenili smo že, da je poleg teh že imenovanih strank, ki štejejo iz užitninskega stališča med obrtne stranke, zavezan plačevati užitnino tudi vsak drugi, ki prodaja vino na drobno, bodisi da je to lastni ali tuji pridelek, torej tudi vsaka privatna stranka. Dočim pa zapade užitnina pri obrtnih strankah z vkletenjem ali pa z nastavljenjem dotične posode, je to pri privatnih strankah drugače. Te stranke nimajo nikake kontrole.

Njihova dolžnost je edino v tem, da užitninskemu uslužbencu naznanijo, kadar nameravajo prodati manj kot 56 litrov vina obenem, in da plačajo užitnino od te množine. Kot privatne stranke pridejo le tupatam v položaj, da vino na drobno prodajo; plačati jim je tudi užitnino le od slučaja do slučaja in sicer od prodane množine, ne pa od nastavljene posode, toda ostati mora pri tem, ker bi se smatrale iz užitninskega stališča takoj za obrtne stranke, čim bi se take prodaje jele ponavljati redno, ali vsaj v gotovih redno se ponavljajočih časih. Čim bi se to zgodilo, plačevati bi jim bilo užitnino kakor krčmarjem in sicer, ker se niso podvrgele nikaki kontroli, po pravilih stroge kontrole, to je od vkletenja, oziroma od množine obdačljivih tekočin, ki bi jih imele o pričetku takih prodaj v kleti, iz katere bi se prodaja vršila, oziroma v prostorih, ki so združeni s to kletjo.

Dokler se take prodaje vrše le od slučaja do slučaja, torej ne na način, ki se bi mogel imenovati obrtniški, ni treba prodajalcu kot privatni stranki dohodarstveno uradne dovolilnice; čim bi pa nastopil zgoraj omenjeni položaj, treba bi ji bilo tudi te listine, ker bi iz užitninskega stališča prenehala biti privatna stranka in bi postala obrtna stranka. Pri privatnih strankah se upošteva samo ena vrsta davkovnih dejanj, to je izkletba in sicer samo izkletba v množini manj kot 56 litrov. Vkletenja, nastavljenja posod, pretakanja in ravno tako izkletenja v množinah nad 56 litrov na eno osebo ob enem v eni ali več posodah niso za take stranke davkovna dejanja in jih torej ni naznanjati.

Isto pravilo velja za trgovcē z vinom na debelo. Tudi ti so iz stališča užitnine privatne stranke; ob sebi umevno le tako dolgo, dokler se pečajo samo s prodajo vina na debelo, ne da bi imeli združen tudi vinotoč. Tudi trgovci z vinom na debelo niso pod nikako kontrolo; njihova vkletovanja, pretakanja, nastavljanja in izkletovanja so kontrole prosta. Edino posamezna izkletenja pod 56 litrov so užitnini podvržena. Izkletovati smejo, kakor smo videli vino v množinah od najmanj 56 litrov

v poljubnih, tudi manj kot 56 litrov držečih posodah, da le izkletijo najmanj 56 litrov ob enem in za eno osebo.

Isto velja tudi za krčmarje izven njihovih obrtovališč, to je, pri lahki kontroli podvrženih strankah izven okrožja 1896 *m.*, pri strogi kontroli podvrženih strankah pa izven točilne kleti in prostorov, ki so ž njo v posredni ali neposredni zvezi. Tam so tudi te stranke iz stališča užitnine privatne stranke.

Poraba vina za svoje privatne potrebe.

a) Pri gostilničarjih in krčmarjih.

Praviloma mora gostilničar in krčmar rabiti zase, za svoje, za delavce, sploh za privatne potrebe zadacano vino. V tem tiči veliko breme za te obrtne stranke, posebno na kmetih, kjer rabijo o gotovih časih veliko delavcev. Navadno si skušajo taki kmečki gostilničarji in krčmarji olajšati to breme s tem, da ob času, ko rabijo veliko delavcev, katerim morajo dajati tudi vino, začasno vinotoč ustavijo in se na ta način prelevé začasno v privatne stranke. To jim je tudi dovoljeno; zavezani so le ustavljenje pravočasno naznaniti ter ostati pod kontrolo še toliko časa, da se je njih naznanilo sprejelo. Omeniti je tu le, da se jim eventualno že plačana užitnina od neporabljenih vin ne povrne in da morajo eventualno pri zopetnem otvorjenju vinotoča užitnino od že zadacanih, a ne porabljenih vin še enkrat plačati.

To breme je toliko občutnejše, ker je, kakor smo videli kriterij užitnine prav za prav le prodaja na drobno in bi torej bilo pričakovati, da zakon dosledno pusti porabo pijač za domače potrebe brez užitnine. Toda kaka naj bi bila kontrola, ako bi se terjala užitnina v resnici le izključno od prodanih množin vina? Moral bi pač pri vsakem krčmarju stati dan in noč užitninski uslužbenec in opazovati, koliko vina proda krčmar in koliko ga porabi zase. Zaradi tega pa tudi zakon ne pozna razlike med prodajo in privatno porabo

v obče, marveč določuje gotova dejanja, pri katerih užitnina zapade in se dalje ne ozira na to, kako se zadacano vino potem porabi. Gostilničarji in krčmarji so, kakor smo videli, pravi točilci in prodajalci vina na drobno in iz te lastnosti izvira obdačljivost vkletenj oziroma nastavljenj, ker je smatrati, da že vsled te svoje lastnosti vkletijo, oziroma nastavijo vino v svrho prodaje. Ako bi torej to storili v svrho lastne porabe, je treba, da omogočijo užitninskim uslužbencem kontrolo v tem smislu, da se ti lahko prepričajo vsak čas, da se od dotičnega vina v resnici nič ne proda. To je pa le mogoče, ako hranijo taka vina izven svojih obrtovališč, torej pri lahki kontroli izven okrožja 1896 *m* od pravega obrtovališča, pri strogi kontroli pa popolnoma ločeno od točilne kleti in ž njo združenih prostorov. Tam so, kakor smo videli, tudi gostilničarji in krčmarji privatne stranke in tam lahko razpolagajo s svojim vinom poljubno brez vsakojakih naznanil in zadacovanj. Izvzet je pa vsak prenos v obrtovališče, kajti takega bi morali takoj naznaniti in porabo zadacati, ravno tako, kakor prenos v svrho prodaje na drobno.

V tem oziru so očitvidno strogi kontroli podvrženi gostilničarji in krčmarji na boljšem, kakor lahki kontroli podvrženi, kajti prvi imajo lahko zalogo vina v bližini, da je le docela ločena od obrtovališča, drugi morajo pa imeti tako le v večji daljini, oddaljeno od pravega obrtovališča najmanj 1896 *m*, torej predaleč, da bi mogli za vsako privatno porabo tja hoditi.

b) Pri točilih lastnega pridelka.

Taki točilci so, kakor smo videli, prvotno privatne stranke. Obrtnim strankam so smatrati le začasno, za dobo njihovega vinotoča. Ti si v zadevi lastne uporabe vina že lahko pomorejo nekoliko s tem, da izvršujejo vinotoč ob času, ko je njihova privatna poraba mala. Ob času, ko izvršujejo vinotoč, morajo pa tudi oni za se in za svoje porabljeni le zadacano vino. Za ta čas veljajo v tem oziru zanje iste določbe, kakor za gostil-

ničarje in krčmarje in sicer v prvi vrsti kakor za gostilničarje, ki so pod strogo kontrolo, lahko pa tudi kakor za gostilničarje, ki so pod lahko kontrolo, ako so si izvolili to.

c) Pri točilcih vina pod vejo.

Ti so popolnoma privatne stranke, ki zadacajo samo o gotovih prilikah in sicer neposredno pred vino-točem gotovo množino vina in niso njihovi prostori pod nikako kontrolo, ker sploh nimajo obrtovališča. Poraba njihovega vina brez plačila užitnine je torej neomejena. Edino v tem slučaju se jim lahko zgodi, da morajo porabljati obdačeno vino tudi zase in za svoje, ako za prodajo namenjenega in vsled tega obdačenega vina niso razpečali, ker se jim v takih slučajih užitnina niti ne povrne, niti ne zaračuni za morebitno poznejšo prodajo, marveč morajo v slučaju zopetne prodaje na drobno isto vino na novo obdačiti.

d) Pri privatnih strankah in trgovcih z vinom na debelo.

Ti obdačijo, kakor smo videli, vino le v slučaju prodaje na drobno, in sicer plačajo užitnino samo od one množine, katero na drobno izkletijo; vsled tega so brez vsake kontrole in porabljajo vino poljubno brez obdačenja. Njim se niti ne more pripetiti, da bi bili primorani zase porabljati obdačeno vino, ker obdačijo le v resnici prodano vino, torej vino, katero s prodajo preide v tuje roke, ne pa tudi vina, ki jim ostane v isti posodi, iz katere so prodano vino odtočili.

Kdo izvršuje kontrolo in kako se izvršuje.

Ako se pobira užitnina potom odkupa ali zakupa, izvršuje ob sebi umevno kontrolo odkupno društvo oziroma zakupnik po svojih uslužbencih. Ako se pa pobira užitnina v državni režiji, izvršuje država sama tudi kontrolo po svojih državnih uslužbencih. V prvih dveh slučajih, ki sta glede pobiranja užitnine navadna,

je ob sebi umevno nastavljanje, plačevanje in odstavljanje užitninskih uslužbencev notranja stvar društva oziroma zakupnika in nima država v tem oziru nikake ingerence ali upliva. Pač pa sme država zahtevati, da izvršujejo ti uslužbenci svojo službo popolnoma po predpisih, in uveljavi ta zahtevek v slučaju neopravičenih ovadb s tem, da naloži stroške v plačilo odkupnemu društvu, oziroma zakupniku in da mu v slučajih neopravičenega plačila prevelike užitnine sme naložiti ne le povračilo presežka, marveč še občutno globo. Zadnje se seveda zgodi le v slučaju, da bi odkupno društvo ali zakupnik zahteval neopravičeno večjo užitnino v svesti si, da do tega nima pravice, ne pa tudi, ako bi to zahteval vsled slabega umevanja predpisov ali tarifa.

Pri izvrševanju kontrole je pred vsem skrbeti, da nimajo stranke prevelikih težkoč pri izpolnjevanju svojih dolžnosti glede naznanil. V to svrho je postaviti užitninske urade, oziroma uslužbence v dotičnem okraju tako, da morejo stranke opravljati naznanila brez prevelike izgube na času. Po užitninskih predpisih je skrbeti za to, da se postavi tak urad na mestu, do katerega nimajo obrtne stranke, ki spadajo pod njegovo okrožje, več kakor $7\frac{1}{2}$ km. To je dobro tudi iz stališča dotičnega uslužbenca samega, oziroma njegovega delodajalca, ker je uslužbenčeva dolžnost, da naznanjena davkovna dejanja kolikor mogoče osebno nadzira, dalje pa tudi, da pri obrtnih strankah ob drugih prilikah pregleduje, da te ne kršijo zakonov.

a) Kontroliranje gostilničarjev in krčmarjev.

Predno prične gostilničar oziroma krčmar z vino-točem, podati mu je pri užitninskem uradu popis prostorov. V tem se izjavi tudi glede kontrole in popiše prostore, določene za obrtovališče, to so točilnica in oni prostori, ki so ž njo v posredni ali neposredni zvezi, oziroma vsi prostori v okrožju 1896 m od točilnice, v katerih hrani, ali namerava hraniti davku podvržene predmete. Razen tega mora navesti svojega

namestnika, kateri bo dajal užitninskim uslužbencem ob njegovi odsotnosti potrebna pojasnila. Ta popis prostorov podpiše lastnoročno obrtna stranka in nje namestnik in ga potrdi pristojna finančna straža. Stranki je skrbeti za to, da je popis prostorov popoln, ker je ta listina zanj velike važnosti.

Popis prostorov ima po predpisih podati stranka sama. Ako ji ga iz kateregakoli vzroka napravi užitninski uslužbenec, je zanj najvažnejšega pomena, da ga pazljivo prečita in še le potem s svojim podpisom potrdi. Tudi užitninskega uslužbenca dolžnost je, ako napravi stranki popis prostorov, da ji ga da prečitati, oziroma da ji ga natančno prečita sam v slučaju, da stranka ne zna sama čitati. Šele potem naj ga stranka potrdi, da se izogne na ta način mnogim neprilikam.

Ko ima užitninski uslužbenec popis prostorov v rokah, ima podlago za svoja pregledovanja. Iz njega spozna prostore, v katerih je opravičen pregledovati, in stranka vé, v katere prostore mora uslužbencu dovoljevati vstop. Da pa more užitninski uslužbenec natanko pregledovati, da vé vedno, kedaj in koliko vina je stranka obdačila in koliko ga ima neobdačenega v zalogi, mu je treba beležkov. V to svrho dobi strogi kontroli podvržena stranka register o prejemu in porabi, lahki kontroli podvržena stranka pa naznanilno in pregledno polo.

Pregledna pola se napravi v dveh izvodih, od katerih ostane eden v rokah stranke, a drugi v rokah užitninskega uslužbenca. Dočim mora strogi kontroli podvrženi krčmar voditi register sam, vpisuje pri naznanilni in pregledni poli vse podatke užitninski uslužbenec in stranka le potrdi resničnost podatkov s svojim podpisom. Prvi mora koncem vsakega meseca register zaključiti in ga v prvih treh dneh prihodnjega meseca vročiti užitninskemu uslužbencu. Na to dobi nov register, v katerega se prepiše iz prejšnjega registra stanje kleti ob času izročitve. Stranka mora namreč pred izročitvijo register zaključiti; isto mora storiti tudi tekom meseca vsakikrat, kadar pride užitninski uslužbenec k njej, da

bi pregledoval. Ako stranka natančno vpisuje vse prejemke in izdatke, mora zaključek pokazati natančno pravo stanje kleti. Užitninski uslužbenec torej pregleda register, spozna iz zaključka, koliko vina mora v kleti biti in pregleda ter izmeri na to vino v kleti. Ako soglaša stanje, ki mora biti po zaključku registra, s stanjem, ki ga uslužbenec po pregledu določi v kleti, se je vršilo v dobi med zadnjima pregledoma vse v redu; ako pa tega soglasja ni, tedaj je dvoje mogoče, namreč, ali ni stranka pravilno vodila registra, ali je pa z vinom tihotapila. Oboje je kaznjivo in zaradi tega mora sestaviti užitninski uslužbenec popis dejanja, ter ga predložiti v dohodarstveno preiskavo. Ta potem dožene, kaj se je zgodilo in finančna oblast obsodi stranko v kazen, ki je določena za prestopok, katerega je v posameznem slučaju zakrivila.

Ako je pa stranka podvržena lahki kontroli, je nadziranje od strani užitninskega uslužbenca seveda drugačno. Taka stranka je zavezana, da naznani vsakikrat ne le vkletenje, marveč tudi nastavljenje, pretakanje in izkletenje vin. Vsako tako davkovno dejanje se označi tudi v naznanilni in pregledni poli. Kakor mora v gornjem slučaju register pokazati ob vsakem času stanje kleti, tako mora v tem slučaju naznanilna in pregledna pola pokazati isto. Da se pa to doseže, je treba jako natančnega vpisovanja. Pri vsakem pregledu ima užitninski uslužbenec dolžnost, da se prepriča natančno o stanju kleti in da zabeleži uspeh pregleda v naznanilno in pregledno polo. Ako se vsako davkovno dejanje pravilno naznani in zabeleži, mora stanje pregledne pole vsak čas soglašati s stanjem kleti. Zaradi tega je potrebno, da je užitninski uslužbenec, če le mogoče pri vsakem, dasi naznanjenem davkovnem dejanju navzoč in v to svrho določa ravno zakon, da se ima naznanilo izvršiti pred dejanjem. S tem je uslužbencu omogočeno, da prisostvuje dejanju. V vsakem slučaju seveda to ni mogoče; zaradi tega je pa zopet potrebno, da so naznanila popolna, da uslužbenec vé natančno, kaj je stranka v kleti predručala, ako sam ni prisoten.

Na podlagi popisa prostorov in registra, oziroma naznanilne in pregledne pole, je torej kontrola mogoča in se tudi vrši kontroliranje. Užitninski uslužbenec je opravičen vsak čas, torej ne le ko so slučajno davkovna dejanja naznanjena. podnevi priti k obrtnim strankam ter zahtevati, da se mu prostori odpro. Isto sme zahtevati ponoči, če so naznanjena davkovna dejanja in tudi sicer, če pride z občinsko asistenco. Dolžnost ima pa postopati proti strankam vljudno in ne smejo pregledi imeti značaja nagajivosti. Če le mogoče opraviti mu je svojo službo, ne da bi stranke pri njihovih poslih preveč nadlegoval. Ravno tako je pa opravičen postopati z vso strogostjo, ako zapazi kak nered.

V katere prostore sme užitninski uslužbenec zahtevati vstop v svrhu pregledovanja?

To mu pové podani popis prostorov. Stranka mu mora odpreti radovoljno vse prostore, ki so v popisu prostorov, ravno tako pa tudi vse druge prostore, ki so s temi v posredni ali neposredni zvezi.

Stranka je dolžna nadalje sama ali pa po svojem namestniku užitninskega uslužbenca v te prostore spremljati in mu biti v vsem na roko, to je dati mu potrebno pripomoč, da svoj uradni posel brez ovir opravi. Ako želi uslužbenec imeti pri takih pregledih, posebno ko je zapazil kak prestop, občinsko asistenco, katero mu mora občina na zahtevo dati, je opravičen od stranke zahtevati, da ona sama, oziroma po svojcih, isto pokliče. Stranka je dolžna, da pod kaznijo takemu zahtevku ugodí.

V popisu prostorov so pa navedeni, kakor smo videli, samo oni prostori, v katerih stranka po lastni izjavi hrani oziroma namerava hraniti obdačljive predmete. V te prostore in v prostore, ki so s temi v zvezi, mora stranka užitninskemu uslužbencu brezpogojno vstop dovoliti, sicer se zaradi zabranitve vstopa strogo kaznuje. Vprašanje je torej, kako je užitninskemu uslužbencu postopati, ako ima opravičen sum, da stranka hrani obdačljive predmete v prostorih, ki so sicer v obrtvališkem okrožju, a v popisu prostorov ne navedeni? —

V te prostore ni opravičen užitninski uslužbenec zahtevati vstopa, dasi je morda prepričan, da so tam skriti obdačljivi predmeti, oziroma ni mu stranka zavezana dovoliti vstopa in torej ni kaznjiva, ako mu ga zabrani. Pač pa si užitninski uslužbenec lahko pomore s tem, da zaprosi za hišno preiskavo, katera se mu tudi pod postavnimi pogoji dovoli, ako je res sum opravičen, da rabi stranka dotični prostor v svrho tihotapstva, oziroma prikrajševanja užitnine. Stranka zapade v takem slučaju, če se izkaže, da je bil sum opravičen, ne le kazni zaradi prikrajšanja užitnine, marveč tudi kazni zaradi nepopolne prijave popisa prostorov, ker bi bila morala ta prostor navesti v popisu prostorov, ko je nameravala hraniti v njem obdačljive predmete. Ker je po tem, kar smo povedali, užitninski uslužbenec opravičen zahtevati vstop samo v prostore, ki so v popisu prostorov navedeni, bi se vtegnilo vprašati, kako je užitninskemu uslužbencu postopati v slučaju, če bi stranka imela koncesijo in dohodarstveno uradno dovolilnico za vinotoč, če bi torej bila v resnici že prava obrtna stranka, a bi popisa prostorov sploh ne bila podala, da bi prikrla obrt užitninskemu uslužbencu in se s tem izognila plačevanju užitnine. To vprašanje je rešiti z določitvijo, ali je obrtna stranka že s tem obrtna stranka iz stališča užitninskega zakona, da ima v formalnem oziru potrebna dovolila in tudi obrt že izvršuje, ali postane obrtna stranka iz tega stališča še le s tem, da se je podvrgla kontroli in podala popis prostorov.

Po dohodarstvenem kazenskem zakonu mora obrtna stranka dohodarstvenim uslužbencem, ki zahtevajo vstop v obrtovališče, da tam pregledajo ali prisostvujejo obrtovanju, vstop dovoliti. S tem, da je taka stranka postala vsled dobljenih dovoljenj in pričetka z obrtovanjem v resnici obrtna stranka, nastala jej je tudi dolžnost dovoljevati dohodarstvenim uslužbencem vstop v obrtovališče. Ker popisa prostorov ni podala, ni pojasnila, kaj hoče prav za prav smatrati kot obrtovališče, a brezdvomno ima svoje obrtovališče tam, kjer obrt v resnici izvršuje. Bilo bi se torej odločiti pri tem vprašanju za to, da

mora taka stranka dovoliti užitninskemu uslužbencu vstop v one prostore, v katerih v resnici obrt izvršuje, dalje v one, ki so s temi v neposredni zvezi, ne pa tudi v druge; ker se namreč ni podvrgla nikaki kontroli, ravnati je ž njo po predpisih stroge kontrole.

Drugače bi bilo, ako bi izvrševala vinotoč popolnoma brez vseh dovoljenj, dasi morda po obrtniško. V tem slučaju bi se ne moglo o njej reči, da je sploh obrtna stranka, in bi bil zahtevek užitninskega uslužbenca, da mu dovoli vstop, neopravičen, navzlic temu, da morda izvršuje vinotoč po obrtniško. Saj bi bil ob času zahtevanja vstopa še le opravičen sum, nikakor pa ne že dokazana resnica, da stranka izvršuje vinotoč po obrtniško, dočim govori dohodarstveni kazenski zakon le o zabranitvi vstopa po obrtnih strankah, torej takih, ki so ob času zahtevka že znano obrtne stranke.

Kakor sama obrtna stranka, je dolžan tudi njen namestnik v njeni odsotnosti dovoliti užitninskim uslužbencem vstop v obrtne prostore, jih spremljati in jim sploh dati potrebno pripomoč in potrebna pojasnila. Obrtna stranka je dolžna skrbeti, da je namestniku omogočeno to storiti. Ako ni za to skrbela, je ona odgovorna za eventualne posledice, sicer pa namestnik sam. Ako bi n. pr. krčmar odšel z doma in vzel ključ s seboj, ter bi med tem prišel užitninski uslužbenec ter zahteval vstop v zaprte prostore, je očitno, da namestnik temu zahtevku ne more ustreči. O njem se ne more trditi, da je zabranil uslužbencu vstop, pač pa je jasno, da obrtnik sam ni storil svoje dolžnosti, ker si ni postavil takega namestnika, ki bi mogel predpisom ustreči, kar je isto, kakor če bi si ne bil postavil nikakega namestnika.

Ker so gostilničarji in krčmarji vezani, davkovna dejanja pravočasno in pravilno ter natančno naznanjati, je ob sebi umevno, da morajo užitninski uslužbenci skrbeti, da stranke to brez ovir dosežejo. Skrbeti jim je torej, da za slučaj svoje odsotnosti — in takih slučajev je vsled njihove službe mnogo, — pooblaste koga drugega, ki veljavno sprejme naznanila v njihovem imenu. Vpoštevati je namreč treba, da stranka še nikakor

ni veljavno naznanila, ako je poskusila naznaniti davkovno dejanje. Odsotnost uslužbenca bi ji velikokrat lahko povzročila ne le potov in stroškov, marveč jo spravila še v kazen, kljub temu, da je hotela svojo dolžnost v polni meri storiti.

Ako je krčmar naznanil nastavljenje posode, oziroma pri strogi kontroli vkletenje, torej dejanje, pri katerem zapade užitnina, mu je plačati ob enem z naznanilom tudi užitnino. Prinesti mora s seboj naznanilno in pregledno polo. O plačani užitnini mu vroči užitninski uslužbenec kot potrdilo plačilno boletu. Redno se imajo vsa naznanila opraviti v užitninskem uradu in tam izdati bolete; zgodi se pa pač tudi, da užitninski uslužbenci dovolé strankam olajšave, kar pa ni v zakonu vtemeljeno in na vsak način tudi neopravičeno, ako se ne dajo take olajšave vsem strankam, marveč le poedincem.

Omenili smo že mimogrede, da je dolžnost užitninskega uslužbenca, da naznanjena davkovna dejanja po moči kontrolira in se na ta način prepriča, da se ni zgodilo nič drugega, razen tega, kar se je naznanilo. To pa vselej ni mogoče; zaradi tega dovoljuje zakon strankam, da smejo davkovno dejanje sami izvršiti in v to svrho tudi odtrgati samolastno uradne pečate, ko je prišel naznanjeni čas, oziroma pri odpečatenjih, ko je pretekla ena ura čez naznanjeni čas. Da se zabranijo kolikor mogoče prikrajšanja, zapečatijo namreč uslužbenci neobdačene posode in zavarujejo tako užitnino pred morebitnim prikrajšanjem. Za pečate je odgovorna vedno stranka, da ostanejo nedotaknjeni. Njena odgovornost sega tako daleč, da jamči celo za poškodbe, ki jih je povzročil kdo drugi, ako se storilec ne more dobiti in ne dokaže, da se je pečat le slučajno poškodoval. Ako se zgodi to, je njena dolžnost, da javi takoj užitninskemu uslužbencu ta slučaj. Isto velja pri primanjkljajih vina, ako se ne dokaže, da je ta primanjkljaj nastal na drug način n. pr. da je primanjkljaj iztekel, ne da bi bil vkljub previdnosti pravočasno zapazil, da posoda ne drži.

Zapečatenje vseh neobdačenih posod, ki jih ima krčmar v zalogi, je mnogokrat zanj velika neprilika.

Upoštevati je namreč, da krčmar tudi rad proda vino na debelo, da pa kupec hoče vino pokusiti predno pogodbo sklene. Vspricho tega puste užitninski uslužbenci takim krčmarjem mnogokrat neobdačene posode na vehi proste, če se isti z reverzom zavežejo, da bodo vsak primanjkljaj takoj s zadacanim vinom zalili. Vprašati bi se utegnilo, kake so posledice, če krčmarji tega ne store, če torej uslužbenec najde povodom revizije primanjkljaje v posodah? — Po strogih določbah zakona je vsaka odvzetev vina iz posode nastavljenje, naj se vino vzame pri pipi, ali pa pri vehi. Zapala bi torej takoj užitnina od cele posode. Ker pa je bil krčmar vsled dogovora opravičen odvzeti poskušnjo, se ni zgodilo nikako davkovno dejanje, marveč je postal le neopravičen primanjkljaj vina. V slučaju pa, da je krčmar odvzel vina v svrhu točitve, se bi smatral primanjkljaj kot prava nastavitev posode, ker se je dogovor nanašal samo na poskušnje, torej ni veljaven za točitev. Točitev sama bi bila pravo nenaznanjeno davkovno dejanje.

b) Kontroliranje točilcev lastnega pridelka.

To se vrši splošno na isti način, kakor kontroliranje gostilničarjev in krčmarjev. Navadno traja točitev le malo časa, zaradi tega je tudi kontrola le kratka. Ker se vsa množina vina, ki je namenjena za prodajo na drobno, navadno skupno zadaca, obstoji kontrola redno le v tem, da užitninski uslužbenec od časa do časa pregleda obrtvališče, da se morda kako vino ne vtihotaplja. Ako se je pa točilec lastnega pridelka podvrgel lahki kontroli, mora vršiti užitninski uslužbenec kontroliranje na isti način, kakor pri krčmarjih, ki so pod lahko kontrolo. V tem slučaju se ob sebi umevno razteza kontrola na vse okrožje 1896 *m* in se zavarujejo neobdačene posode pred morebitnimi prikradskimi s zapečatenjem. Dolžnosti užitninskega uslužbenca so iste, kakor pri koncesijoniranem krčmarju, le da so časovno omejene. Ravno tako so dolžnosti stranke iste, le da je poleg tega še opravičena potočiti samo

svoj pridelek, ali del istega, nikdar pa ne kupljenega vina. Tudi tak točilec mora davkovna dejanja natančno naznanjati, dovoljevati užitninskemu uslužbencu vstop v obrtne prostore in dajati mu potrebno pripomoč.

c) Kontroliranje točilcev pod vejo.

Ker nimajo te stranke nikakih obrtnih prostorov, je dosledno tudi kontroliranje pri njih omejeno na čas, ko vinotoč v resnici izvršujejo in na kraj, kjer ga ravno izvršujejo. Vsa kontrola obstoji v tem, da užitninski uslužbenec nadzoruje vinotoč, da stranka ne potoči med zadacanim morda tudi nezadacanega vina. To užitninski uslužbenec glede na kratki čas, ko vinotoč traja, prav lahko nadzoruje, ne da bi mu bilo treba drugih svojih poslov preveč zanemarjati. Stranki sami bi pa tudi ne kazalo postaviti se v nevarnost, da bi morda morala plačati občutno kazen, ker bi se ji lahko zgodilo, da bi sicer potočila nekaj nezadacanega vina, da bi ji pa ostala ista, ali še večja množina zadacanega vina. Vsled tega bi imela poleg kazni tudi še gmotno škodo pri vinotoču, ali vsaj nikakega dobička, ker se ji, kakor smo že povedali, plačana užitnina od morebitnih neprodanih zadacanih ostankov ne povrne.

d) Kontroliranje privatnih strank in trgovcev z vinom na debelo.

Pri teh strankah ni o pravem kontroliranju govora. Ako taka stranka pride slučajno do tega, da proda množino vina pod 56 litrov, mora nameravano dejanje naznaniti in vino obdačiti. Na to naznanilo mora užitninski uslužbenec če le mogoče osebno se zgledati pri stranki, da se prepriča, ali se je izkletba izvršila v smislu naznanila. To je edino kontrolno sredstvo pri privatnih strankah in nima užitninski uslužbenec razen takih prilik nikakega vstopa v njihove prostore, nikakih pravic do nadziranja vin in tudi stranka nikakih dolžnosti napram uslužbencu, izvzemši gori omenjeno naznanilo.

Svariti je pa privatne stranke in trgovce z vinom na debelo sploh pred prodajo vina na drobno, ker pridejo s tako prodajo lahko na stališče, da se smatrajo za obrtne stranke, ter imajo potem neprilike z obrtno, lahko pa tudi s finančno oblastjo, ako bi se take prodaje vršile skrivno in nezadacano. Kako dalekosežne in hude bi bile v takem slučaju posledice, bomo videli pozneje pri razmotrivanju kazenskih določb za prestopke zakona o užitnini na vino.

Kaj je umeti pod posameznimi davkovnimi dejanji?

Davkovna dejanja so, kakor smo že mimogrede omenili vkletovanje, nastavljenje, pretakanje in izkletovanje vina. Ta dejanja so za točilce vina tako velike važnosti, da se nam vidi umestno, pomuditi se nekoliko dalje pri vsakem, da jih čitatelj natančneje pojmi.

a) Vkletenje.

Beseda sama nam znači glavni pojem. Vino vkletiti pomeni vino spraviti v klet. Toda pri obrtnih strankah, ki se pečajo s prodajo vina na drobno, ima beseda širji pomen. Ob sebi je umevno, da je vkletenje vina le pri teh strankah davkovno dejanje, zaradi tega nas morejo zanimati tudi le vkletbe teh strank. Tudi tukaj nam je razločevati med gostilničarji in krčmarji, ki so pod strogo kontrolo, in onimi, ki so pod lahko kontrolo. Pri prvih je vkletenje ono davkovno dejanje, pri katerem zapade užitnina, torej največjega pomena. Oni pa ne vkletijo vina samo tedaj, kadar ga spravijo v svojo točilno klet (eventualna založna klet nas ne zanima, ker so glede te, ako je od točilne kleti popolnoma ločena, kakor smo že videli, privatne stranke) marveč vselej, kadar ga spravijo sploh v prostor, ki je s točilno kletjo v posredni ali neposredni zvezi, n. pr. v vežo, v stanovanjsko sobo, v to ali drugo shrambo i. t. d., s kratko besedo, kadar ga spravijo v svoje obrtovališče.

S tem dejanjem tudi že zapade užitnina, ter jo je plačati od cele v obrtvališče spravljene množine.

Tudi pri lahki kontroli je vkletenje davkovno dejanje, vendar pa ne ono, pri katerem zapade užitnina, marveč je davkovno dejanje le iz stališča kontrole in se mora pod kaznijo naznaniti. Pojem vkletenja pri teh osebah je še veliko širji od prej omenjenega. V tem slučaju razumemo pod besedo vkletenje ne le spravljeno vina v točilno klet, ali v prostore, ki so ž njo v posredni ali neposredni zvezi, marveč spravljeno v prostore, ki so v okrožju 1896 *m* od pravega obrtvališča sploh, bodisi, da so ti prostori kleti, shrambe, stanovanja, hlevi, klonice ali kar koli. Celo dvorišče je treba prištevati tem prostorom, kajti celo če bi krčmar spravil začasno vino na dvorišče, mora to pravočasno in postavno naznaniti. V slučaju, da je naznanilo opustil, bi se zastonj skliceval na to, da ni vina še vkletil, marveč samo odložil na dvorišču ali pred kletjo.

Tako obširen je torej pojem vkletenja iz stališča užitninskih predpisov in je torej treba previdnosti, da se ne zabrede v kazni. Edino če bi bilo vino pripeljano, ne da bi bil mogel gostilničar naprej vedeti, kedaj mu bode prišlo in ako bi ga pustil do naznanjenega časa na vozu, dasi morda na dvorišču, utegnilo bi se smatrati kot vkletbo še le pravo spravljeno v klet ob naznanjenem času in bi torej krčmar ne bil kaznjiv, če je to vkletbo pravilno naznanil.

Često imajo gostilničarji na deželi v vinorodnih krajih tudi lastne vinograde, če pa tudi ne, vsaj kako lastno sadje, iz katerega napravijo sadni mošt. Vpraša se torej, kedaj tak gostilničar vkleti svoj pridelek oziroma kako mu je naznaniti vkletbo.

Po užitninskih predpisih je naznaniti vsaka vkletba vnaprej in pri tem določiti množina tekočin in čas vkletenja. Pri lastnem pridelku to ni mogoče, kajti vinski mošt dobiva tak krčmar le polagoma z izstiskavanjem grozdja, oziroma sadni mošt iz sadja, natančno pa tudi ne more vedeti, koliko ga bode dobil. V tem slučaju ne preostaja drugega, kakor da krčmar naznani, kedaj bode

te tekočine iztiskaval, da more užitninski uslužbenec eventualno to vkletbo nadzorovati, in da če ta tega ne stori, naknadno naznani množino dobljenega mošta. Ako bi to naznanilo opustil in bi užitninski uslužbenec dobil na novo vkleteni mošt, ne da bi se mu bilo kaj naznanilo, je opravičen napraviti ovadbo. Treba je torej v takem slučaju, ker popolnoma natančno in pravilno naznanilo ni mogoče, zadostiti svoji dolžnosti vsaj kolikor je to mogoče.

Pri točiteljih lastnega pridelka je razumeti, ker so za časa prave vkletbe še privatne stranke in nimajo torej še nikakih dolžnosti do naznanjevanja, pod vkletbo kot davkovnim dejanjem, naznanilo množin obdačljivih tekočin pred pričetkom vinotoča. Ti morajo torej naznaniti in obdačiti množine teh tekočin, ki so namenjene za prodajo na drobno in spravljene v točilni kleti ter s to v zvezi stoječih prostorih, oziroma morajo naznaniti, če so se podvrgli lahki kontroli, one množine teh tekočin, ki jih imajo v obrtvališču v širšem pomenu. V tem zadnjem slučaju jim pa ni treba, kakor smo videli, vseh teh tekočin takoj obdačiti.

Pri točilih pod vejo in privatnih strankah končno ne more biti govora o vkletbi kot davkovnem dejanju, pri prvih ne, ker sploh nimajo obrtnih prostorov, pri drugih ne, ker sploh ne točijo vina po obrtniški.

b) Nastavljenje.

Posodo nastaviti pomeni pričeti iz nje točiti vino. Navadno se to zgodi s tem, da se zabije v sod pipa, in prične po njej jemati vino iz posode. Iz užitninskega stališča pa ni nastavljenje samo to, marveč vsaka odvzetev vina iz dotične posode, naj se že to zgodi pri pipi ali pa pri vehi. Torej ne dejansko nastavljenje, ampak dejanska odvzetev vina iz posode je davkovno dejanje in sicer važno, ker pri tem navadno zapade užitnina od cele posode. Omeniti je tudi, da ni treba, da bi bila ta odvzetev namenjena za prodajo, marveč je lahko tudi namenjena za lastno porabo ali v kak

drug namen; v vsakem slučaju se je z odvzetbo izvršilo davkovno dejanje. Celo pretakanje v steklenice, ali v posode, ki so manjše od 56 l, je smatrati kot nastavljenje posode, ker se tudi s tem odvzame vino v množinah, ki so podvržene užitnini. Paziti je torej, da se to dejanje natančno in pravočasno naznani, da ga užitninski uslužbenec lahko nadzoruje, sicer se zabrede lahko v občutne kazni.

c) Pretakanje.

Tudi pretakanje vina je davkovno dejanje, katero treba užitninskemu uslužbencu pravočasno in natančno naznaniti. Ob sebi umevno ne zapade pri tem nikaka užitnina, ker se vino v resnici ne porabi, marveč samo premesti. Pretakanje v posode pod 56 l bi bilo, kakor že omenjeno smatrati enako nastavljenju in bi zapadla tudi užitnina, če se dejanje ne naznani, kakor smo že povedali pri razpravi o užitnini od vin v steklenicah; v vsakem drugem slučaju je pa pretakanje dejanje, ki je podvrženo nadziranju, ne da bi pri tem zapala užitnina. Treba je pa biti glede naznanitve posebno previdnim, ker bi opuščeno naznanilo imelo lahko posledico, da bi se smatralo vino v novi posodi kot na novo vkleteno in vino v prvi posodi kot neobdačeno iztočeno, ako stranka ne dokaže nasprotnega. V vsakem slučaju je pa že nenaznanjeno pretakanje samo, kakor vsako drugo nenaznanjeno davkovno dejanje, težek dohodarstven prestop. Tudi pretakanje zadacanega vina se mora naznaniti.

d) Izkletenje.

Izkletenje je nasprotni pojem od vkletenja. Kakor je iz užitninskega stališča razumeti pod vkletenjem spravljeno obdačljivih tekočin v obrtovališče v širšem pomenu, ravno tako je razumeti pod izkletenjem spravljeno teh tekočin iz obrtovališča v širšem pomenu, ne pa morda le iz točilne kleti same. Kar smo torej povedali o vkletenju, isto velja, seveda v nasprotnem smislu, o izkletenju. Paziti je natančno na naznanilo, ker bi

se sicer lahko pripetilo, da bi se smatrala izkletba iz enega prostora, če ni bila naznanjena, kot nenaznanjena izkletba, vkljub temu, da se je vino morda samo premestilo, in ob enem kot nenaznanjena vklebta v drug prostor.

Vsa ta dejanja so torej davkovna dejanja in pridejo pri različnih točilih tako v poštev, kakor smo že v prejšnjem razpravljanju povedali.

Kako je postopati s krčmarjem podvrženim lahki kontroli, kateri živi s svojci pod eno streho in pri eni mizi, če imajo svojci svoja lastna vina?

To je vprašanje, ki se da v kratkih potezah le težko razrešiti. Poskusiti hočemo, da ga rešimo na kratkem zgledu, ker bi sicer utegnili biti razprava o tem morda težko umljiva.

Oče je krčmar. Izročil je celo svoje posestvo sinu, pridržal si je pa izvrševanje gostilne sam. Izgovoril si je v sedaj sinovi hiši porabo prostorov za gostilno in svoje stanovanje, dalje hrano pri sinovi mizi. Sin prideluje v lastnih vinogradih vino ter ga rabi za se in za svoje delavce. To vino je spravljeno v zidanici, ki leži v okrožju 1896 *m* od očetovega obrtovališča in je tudi izročena sinu. Vprašanje: je li oče ali sin zavezan, da dá ta vina pod kontrolo?

Lahki kontroli podvržen gostilničar je zavezan dati pod kontrolo, kakor smo videli, vsa lastna vina, katera hrani v svojih prostorih v tem okrožju, vsa tuja vina, katera hrani v teh svojih prostorih in vsa lastna vina, katera hrani v tujih prostorih, ležečih v tem okrožju. V gori navedenem slučaju pa hrani sin svoja lastna vina v svoji lastni zidanici ter nima z gostilno nič opraviti. Sin se torej ob sebi umevno ne more siliti, da bi dal svoja vina pod kontrolo. Ali je pa morda oče zavezan dati pod kontrolo sinova vina? Tudi ne! Kajti ta slučaj ne spada pod nobeno gornjih točk in sama okolnost,

da živita oče in sin skupaj, mu še ne nalaga teh dolžnosti, pač pa je sinu zabranjeno nositi vino v gostilniške prostore očetove, če tudi za svojo porabo, ker bi v tem slučaju nastala za očeta takoj dolžnost, ta prenešana vina naznaniti, čim bi jih sprejel v svoje obrtovališče na svoj račun ali pa tudi samo v shrambo. Ker je pa v takem slučaju kontrola jako otežkočena, če ne celo nemogoča, zahtevati se sme od očeta, da se podvrže strogi kontroli.

Čim bi pa klet, kjer ima sin svoja vina bila očetova last ter bi jo imel ta v porabi, bi bil oče zavezan, ker bi na ta način hranil v svojih prostorih tuja vina, ista naznaniti in dati klet pod kontrolo.

V gori omenjenem slučaju bi sicer sin smel rabiti zase in za svojce svoje vino neobdačeno, toda rabiti bi ga moral v kleti sami, oziroma ga odnašati iz kleti naravnost na polje i. t. d., nikdar bi ga pa ne smel prenašati v prave gostilniške prostore očetove, tem manj bi smel oče kaj od tega sinovega vina v gostilni potočiti.

V splošnem je seveda merodajen posamezen slučaj; veljati pa more v tem oziru vedno le načelna gori omenjena določba o dolžnostih krčmarja v nadaljnjem izvajanju posledic v vsakem takem posameznem slučaju.

Kazenske določbe za prestopke predpisov o užitnini od vina.

V tem oziru smatramo za najumestnejše, da navedemo zaradi lahkega umevanja praktične slučaje, ki bi se lahko dogodili, ter posledice istih. Ako je čitatelj pazno sledil dosedajni razpravi, mu bode lahko umeti v čem obstoji prestopok in ravno tako posledice.

a) Krčmar oziroma obrtni točilec sploh, izvršuje vinotoč, ne da bi si bil pridobil h koncesiji tudi dohodarstveno uradno dovolilnico.

Po dohodarstveno-kazenskem zakonu ga zadene zaradi te opustitve kazni od 4—100 K.

b) Krčmar *A* je vkletil 20 hektolitrov vina, ne da bi bil pravočasno in pravilno vkletenje naznanil.

Ker je vkletenje davkovno dejanje, smatrati je opustitev naznanitve istega za težek dohodarstven prestopok. Kazenski zakonik določa pa za težke dohodarstvene prestopke kot kazen 4 kratni do 8 kratni znesek užitnine, ki se je prikrajšala, oziroma poskusila prikrajšati. Ako je krčmar podvržen strogi kontroli, je užitnina že zapala, torej jo je že prikrajšal; ako je podvržen lahki kontroli, ni sicer užitnina še zapala, toda z opustitvijo naznanila je spravil užitnino v nevarnost. V obeh slučajih bi se izrekla kazen v znesku 4 kratne užitnine; v prvem slučaju plačati bi bila tudi takoj zapala užitnina, v drugem pa še ne, ker bi zapala ista še le povodom nastavljenja te posode.

c) Krčmar, ki je pod lahko kontrolo, nastavi posodo držečo 300 l vina nenaznanjeno.

Kazen enako izmerjena kakor zgoraj; užitnina je zapala, torej je takoj iztirljiva.

d) Omenjena posoda je bila uradno zapečaten. Krčmar jo nenaznanjeno nastavi in pokvari pri tem uradni pečat.

Zaradi pečata sodi v prvi vrsti splošno kazensko sodišče. Ako ga to obsodi, je pri dohodarstvenem kazenskem sodišču kazen ista, kakor pri c). Ako ga pa sodišče oprosti, ga obsodi dohodarstveno sodišče poleg denarne kazni tudi še na zaporno kazen za dobo 8 dni do 3 mesecev.

e) Pri krčmarju *A* najde užitninski uslužbenec uradni pečat pokvarjen. Vina ne manjka nič. Krčmar ni o kaki poškodbi uradnega pečata nič javil. Pri preiskavi prizna krčmar, da je pečat odstranil sam v to svrho, da je vino pokusil, če se mu ni morda pokvarilo.

Ker bi bil moral krčmar javiti užitninskemu uslužbencu, da namerava vino pokusiti in ga naprositi, da pride to posodo odpret, je s tem, da je opustil to prijavo in samovoljno odtrgal uradni pečat, zakrivil lahek dohodarstven prestopok. Kaznuje se, če ga okrajno sodišče ne obsodi, z denarno kaznijo od 10—400 K.

f) V istem slučaju ne prizna krčmar, da bi bil on uradni pečat pokvaril in tudi ne more imenovati storilca, niti ne dokazati, da se je to zgodilo slučajno, neodvisno od njega, ter da ni slučaja povzročil on, oziroma da ni kriv, da se ni ta slučajna poškodba preprečila.

Kot krčmar je odgovoren za to, da vlada v njegovi kleti popolen red. Odgovoren je tudi za to, da ostanejo uradni pečati vsikdar nedotaknjeni. Njegova dolžnost je, da javi vsako poškodbo takoj užitninskemu uslužbencu in v to svrho klet od časa do časa pregleda. Ker je to opustil, in je šele užitninski uslužbenec poškodbo opazil, ga zadene kot obrtno in odgovorno stranko denarna kazen od 4—200 K, čim se mu gori omenjeni dokaz ne posreči.

g) Užitninski uslužbenec najde v prej polni posodi primanjkljaj vina, ne da bi bil krčmar kako davkovno dejanje naznanil. Krčmar primanjkljaja ne more opravičiti. Dokazati mu ni mogoče, da bi bil sam ali kdo drugi z njegovo vednostjo vino iz posode vzel.

Kot krčmar je dolžan, da izkaže vsako vino, ki je v njegovi kleti; dolžan je tudi dosledno izkazati vsak primanjkljaj, ki nastane v kleti. Ker tega primanjkljaja ni izkazal in se ne more dokazati, da se je ž njim zgodilo kako davkovno dejanje, je zakrivil z opustitvijo tega izkaza težek dohodarstven prestop. Obdati mora naknadno primanjkljaj in ga zadene tudi še denarna kazen v izmeri 4kratne do 8kratne od primanjkljaja preračunjene užitnine.

Ako bi se seveda izkazalo, da je primanjkljaj nastal vsled odvzette vina v svrho prodaje ali porabe, potem bi ne bilo več govora o neopravičenem primanjkljaju, marveč o nenaznanjeni nastavitvi cele posode, kar bi povzročilo takojšne plačilo užitnine od cele posode in kazen istotako na podlagi te užitnine od cele posode.

h) V prejšnjem slučaju omenjena posoda je bila uradno zapečaten. Užitninski uslužbenec najde pečat pokvarjen in primanjkljaj vina. Niti kdo je pečat

pokvaril niti kako je nastal primanjkljaj se ne more dokazati. —

Ker nastavitev ni dokazana, se more izreči le kazen po primanjkljaju. Ker nadalje ni dokazano, kdo je pečat odkrušil in ali se je to zgodilo v svrhu odvzetbe vina, se tudi ne more soditi, da je vsekako eno dejanje združeno z drugim. Moralo bi se torej obsoditi krčmarja zaradi neopravičene poškodbe uradnega pečata v gori omenjeno denarno kazen.

i) V istem slučaju se dokaže, da je krčmar odstranil svojevoljno uradni pečat, toda ne da bi bil pri tem kako vino iz posode vzel. Bilo je torej na dan odpečatenja vino še nedotaknjeno. Krčmar odpečatenja ni naznanil. Čez nekaj dni je pa nastal tudi še primanjkljaj vina, ne da bi se moglo dognati, kako se je to zgodilo.

Zaradi neopravičenega primanjkljaja bi bilo postopati kakor v prejšnjih slučajih. Zaradi pečata moral bi se pa krčmar obsoditi na denarno kazen od 10 do 400 K, ker je pečat odtrgal samovoljno, dasi ne z namenom, da bi kaj vina odvzel, torej posodo nastavil. Da se pa ni odpečatenje zgodilo enočasno s kako odvzetbo vina, bi bilo dokazati v tem slučaju krčmarju, ker bi bil sicer sum opravičen, da se je to istočasno zgodilo in da je to storil on, da je torej posodo nastavil in pri tem poškodoval uradni pečat, za kar bi ga zadela denarna kazen, odmerjena s 4—8 kratno užitnino od cele posode in zaradi pečata, če bi ga okrajno sodišče ne obsodilo, še zaporna kazen od 8 dni do 3 mesecev. Ob sebi umevno bi mu bilo naknadno plačati tudi užitnino od cele posode. —

j) A je trgovec z vinom na debelo. V svoji založni kleti ima 300 hl vina. Naenkrat mu pade na um, da bi veliko lahko zaslužil, če bi tudi vino na drobno prodajal. Prične torej iz te založne kleti prodajati vino v množinah pod 56 litrov. Komaj je preteklo nekaj dni, izve užitninski uslužbenec o tem početju. Prišedši k njemu mu dejanje očita in trgovec prizna, da je dejanje res storil, toda prodal je na drobno samo 250 litrov. Uvedena

preiskava dožene, da res ni prodal trgovec več nego 250 litrov na drobno, toda da je prodajo izvrševal kakor krčmar, to je da je vino dajal na drobno proti plačilu, čim je to kdo zahteval. Izkaže se torej, da je vino prodajal na drobno po obrtniško, toda le kratek čas, vsled česar v resnici ni prodana množina posebno velika. Katera kazen zadene tega trgovca?

Ker je dokazano, da je prodajal vino na drobno po obrtniško, se je postavil na stališče gostilničarja ali krčmarja. Imeti bi bil moral torej poleg obrtnega dovoljenja (kazen zaradi tega spada v področje političnih kot obrtnih oblastev) tudi dohodarstveno dovoljenje. Ker si tega ni preskrbel, ga zadene kazen od 4—100 K, kajti je zakrivil z opustitvijo, da si ni preskrbel tega dovoljenja, lahek dohodarstven prestopok. Ta kazen je pa prava malenkost v razmerju s kaznijo, ki ga ob enem zadene zaradi prikrajšanja užitnine. Čim se je namreč postavil na stališče krčmarja, se mu je bilo podvreči kontroli. Tega ni storil. Ker se ni podvrgel nikaki kontroli, ne morejo priti v poštev določbe olajševalne ali konvencionalne kontrole, ker se zanje ni izrekel, marveč določbe stroge, to je splošne kontrole. Po teh mora pa krčmar obdačiti že pri vkletbi oziroma o pričetku vinotoča vsa vina, ki jih ima v točilni kleti. V našem slučaju je napravil vinski trgovec iz založne kleti točilnico; bilo mu je torej o pričetku vinotoča obdačiti vso v tem času v kleti se nahajajočo množino vina, to je vseh 300 *hl*. S tem, da je pričel nenaznanjeno in neobdačeno točiti, da torej ni takoj obdačil vse množine vina, prikrajšal je, ker je vsa ta užitnina o pričetku vinotoča zapala, vso užitnino od 300 *hl* vina in ne morda od iztočenih 250 litrov. Plačati mu je torej naknadno užitnino od vseh 300 *hl* vina, ne glede na to, jeli morda med točenjem ali pozneje prodal od tega vina kaj na debelo in ne glede na to, da je morda nameraval vse drugo vino prodati na debelo. Razen tega je pa zakrivil s to prikrajšbo težek dohodarstven prestopok, ki se kaznuje s 4kratno do 8kratno prikrajšano užitnino. Izreči bi se morala torej zaradi tega prestopka denarna

kazen v najmanj 4kratnem znesku od 300 *hl* pripadajoče užitnine, tedaj kazni, ki bi globoko segla v njegove premoženjske razmere, če bi tudi morda bil mož premožen.

k) Isti trgovec ima dve popolnoma ločeni kleti. V eni, to je v pravi založni kleti ima 295 *hl* vina, v drugi samo 5 *hl*. Pogoji so isti, kakor prej. Prodajal je vino na drobno po obrtniško, prodal ga je 250 *l*, toda vse prodano vino je šlo iz drugo imenovane kleti, v kateri je imel samo 5 *hl* vina. Kako je soditi v tem slučaju?

Ker se je postavil na stališče obrtne stranke in si ni preskrbel dohodarstveno uradne dovolilnice, ga zadene, kakor v prejšnjem slučaju, kazni od 4—100 K. Drugačna pa je kazni zaradi prikrajšanja užitnine. Kakor gori, je zapadla užitnina tudi tukaj, ker se ni podvrgel nikaki kontroli, že v pričetku točitve, toda ne od vseh 300 *hl*, marveč samo od 5 *hl* vina in je vzeti za podlago odmeri užitnine in kazni tudi samo ta množina. Ker se namreč ni podvrgel nikaki kontroli, so vporabiti proti njemu, kakor v prejšnjem slučaju, določbe stroge kontrole. Po teh določbah mora točitelj obdačiti ob vkletbi, oziroma o pričetku točitve vso množino vina, ki jo ima tedaj v točilni kleti, oziroma v prostorih, ki so ž njo v posredni ali neposredni zvezi. Ker je dokazano, da ima v tem slučaju trgovec založno klet popolnoma ločeno od one, iz katere je prodajal vino na drobno, in da ni iz založne kleti nič prodajal na drobno, je bil dolžan o pričetku vinotoča dosledno obdačiti samo 5 *hl* vina. Ker tega ni storil, je prikrajšal samo užitnino od 5 *hl* (tudi v tem slučaju ne morda od 250 *l*) in mora vsled tega naknadno isto plačati in trpeti kazni, izmerjeno po prikrajšani užitnini.

l) Isti trgovec je prodal 250 *l* vina na drobno, toda to na ta način, da je vino prodal samo slučajno parkrat v množinah pod 56 *l*. V tem slučaju bi se ne moglo reči, da je prodajal vino po obrtniško, da se je torej postavil na stališče krčmarja ali gostilničarja, kajti k pojmu „po obrtniško“ spada vsaj, da kdo dela tako redno ali vsaj v redno se ponavljajočih časih, kar

pri našem zgledu ni bilo. Kakšne posledice bi imela taka prodaja?

Ker ni ta trgovec prodajal vina po obrtniško na drobno, mu ni bilo treba imeti dohodarstveno uradne dovolilnice, torej ni s to opustitvijo nič zakrivil. V tem slučaju odpade torej prej omenjeni lahki dohodarstveni prestopok. Iz istega vzroka pa tudi ni imel dolžnosti podvreči se ob času prodaje na drobno kaki kontroli, marveč edino dolžnost užitninskemu uslužbencu v vsakem posameznem slučaju naznaniti, da bode prodal toliko in toliko vina pod 56 litrov ter to množino vsakikrat obdačiti. Ker tega ni storil, je zakrivil vsakikrat težek dohodarstven prestopok z dotično na drobno prodano množino vina, v vsem skupaj z 250 litri in mu je dosledno tudi plačati naknadno samo užitnino od te množine, kakor ga tudi kazeni zadene samo vpoštevaje to množino, ne pa morda celo zalogo.

Enaki slučajji so mogoči pri popolnoma privatnih strankah in se je analogno ravnati pri presoji istih po navedenih zgledih. Za obe vrsti strank je važen še naslednji zgled:

m) K vinskemu trgovcu na debelo, ali pa k privatni stranki pridejo tri osebe, da bi kupile vina. Kupile bi rade 150 litrov vina, ker imajo ravno mlatiče, katerim morajo dati k hrani tudi vina. Pripeljejo seboj tri posode, od katerih drži vsaka 50 litrov. Vsaka stranka hoče torej kupiti zase 50 litrov vina. Trgovec z vinom oziroma privatna stranka ve, da sme prodati 150 litrov vina v treh in tudi poljubno več posodah in torej proda tem trem osebam zahtevano množino neobdačeno. Kako je soditi v takem slučaju?

Res je, da sme trgovec z vinom na debelo prodati in istočasno izkletiti najmanj 56 litrov neobdačeno v poljubnem številu posod, toda zgoditi se to sme vselej le za eno stranko, za enega kupca, oziroma če je več kupcev, mora priti na vsacega najmanj 56 litrov. V navedenem slučaju je pa prodal trgovec 150 litrov vina trem osebam, vsaki 50 litrov, torej za vsako posamezno osebo pod vedrom. To pa vkljub istočasnemu izkletenju

ni dovoljeno. V tem slučaju bi bil moral prodajalec izkletbo naznaniti in vseh 150 litrov vina obdačiti. Ker tega ni storil, je zakrivil težek dohodarstven prestop s 150 litri vina in mora naknadno obdačiti vso to množino ter ga zadene tudi še kazen v izmeri 4—8kratne užitnine od 150 l vina. Oproščen bi bil prodajalec v takem slučaju le, če ni vedel in tudi ne mogel vedeti, da ni samo ena oseba kupec, če bi torej prišel po vino samo jeden kupec in bi izjavil, da kupi celo množino sam zase, dasi v treh posodah. V tem slučaju bi se bilo držati na kupca, ako bi on potem dve posodi odstopil drugim osebam.

Če bi v istem slučaju kupil en kupec 100 l in druga dva vsak 25 l vina, bilo bi ob sebi umevno obdačiti samo 50 l in bi se v slučaju prikratbe tudi užitnina in kazen odmerila le po tej množini.

n) H krčmarju *I* pride kupec in želi imeti 60 l vina. Krčmar naznani užitninskemu uslužbencu, da bode za kupca *K* izkletil 60 litrov vina na debelo iz nezadane posode št. 1 z vsebino 500 litrov. Užitninski uslužbenec vzame naznani na znanje in odpiše krčmarju neobdačeno 60 litrov vina. Sam izkletbe zaradi drugih opravil ne more nadzorovati in tako izkleti krčmar, ko pride naznanjeni čas, to množino vina. Kupec je pa pripeljal seboj dve posodi, vsako držečo 30 litrov. Užitninski uslužbenec izve naknadno o tem in napravi ovadbo. Kako je soditi v takem slučaju?

Krčmar sme izkletiti neobdačeno najmanj 56 litrov na eno osebo le pod pogojem, da se to zgodi v eni posodi. Čim je izkletil 60 litrov v dveh posodah, od katerih drži vsaka manj nego 56 litrov, je storil protipostaven čin, kajti je prikrajšal užitnino od 60 litrov vina. Ker pa zapade užitnina pri lahki kontroli pri nastavljenju posode in je kot nastavljenje smatrati vsaka odtočitev pod 56 litrov, je krčmar s tem posodo z vsebino 500 litrov nastavil, tedaj prikrajšal užitnino od cele te množine in ne samo od izkletenih 60 l, ter mora naknadno plačati užitnino od vseh 500 l vina. Dosledno se mu tudi kazen odmeri od te množine vina,

ker pride, kakor rečeno, v poštrev nastavitev, pri kateri je plačati užitnina od nastavljenre posode.

Ako bi si hotel krčmar v takem slučaju, bodisi da pride k izkletenju užitninski uslužbenec ali ne, pomoči, da bi ne plačal užitnine ter da bi se izkletba ne smatrala kot nastavitev posode, moral bi, če je naznanil izkletbo 60 litrov, izkletiti vso to množino v eni posodi, ali pa vsaj po takem naznanilu iz posode s 500 litri najprej odtočiti 60 litrov v eno drugo posodo, ter potem iz te posode pretočiti v kupčevi dve mali posodi. Seveda bi bilo tako dejanje tudi naznaniti, plačati bi mu le bila potem samo užitnina od 60 l in ne od vseh 500 l, ker bi v tem slučaju nastavl še le manjšo posodo s 60 litri.

o) Težki kontroli podvržen krčmar je izkletil, oziroma porabil gotovo množino vina, ne da bi bil to v registru zabeležil. Ko pride užitninski uslužbenec, vidi da zaključeni register ne izkazuje pravega stanja kleti. Izkaže se, da je krčmar pozabil izdatek v registru označiti.

Ker je vino zadacano, bi bil moral krčmar edino le porabo oziroma izkletbo v registru označiti. Ker tega ni storil, je zakrivil nepravilno vodenje registra in ima pričakovati z rarsodbo denarno kazen v znesku 4—100 K.

Ako bi vpisovanje sploh opustil, bi ga zadela kazen od 4—200 K. Ako bi pa register namenoma napačno vodil, da bi tako prikrl obseg obrta, ali morda kak dohodarstven prestopok, ali pa da bi s tem pomogel k izvršitvi kakega dohodlarstvenega prestopka, bi ga zadela kazen od 10—400 K.

p) Pri krčmarju opazi užitninski uslužbenec protipostavno dejanje. Zahteva od krčmarja, naj pokliče občinskega moža (asistenco). Krčmar to zabrani.

Ker je krčmar dolžan poklicati na zahtevo asistenco, je zakrivil s to zabranitvijo lahek dohodarstven prestopok in ga zadene zaradi tega denarna kazen od 4—200 K.

Ista kazen bi ga zadela, ako bi zabranil na zahtevo kako drugo pripomoč, kajti dolžan je užitninskemu uslužbencu biti pri pregledih na roko.

r) Krčmar je podal pravilni popis prostorov. Užitninski uslužbenec pride in zahteva vstop v enega popisanih prostorov. Krčmar mu to zabrani.

S tako zabranitvijo bi zakrivil krčmar lahek dohodarstven prestop, ki se kaznuje z denarno kaznijo od 20—200 K.

s) Popis prostorov krčmarja *A* je podpisal *B* kot namestnik. Ko pride užitninski uslužbenec in zahteva vstop v obrtovališče, mu ga zabrani *B*, dočim krčmarja *A* ni doma.

V tem slučaju bi zadela prej omenjena kazen *B*, ker ima kot namestnik iste dolžnosti, kakor *A* sam.

š) *B* pravi v gornjem slučaju, da bi uslužbenca sicer rad pustil v obrtovališče, toda tega ne more storiti, ker je krčmar *A* pri odhodu od doma vzel ključ seboj. Preiskava dožene, da je to resnica.

B bi se moral v tem slučaju oprostiti, ker bi se ne moglo reči, da je uslužbencu zabranil vstop. Toda *A* je imel za to skrbeti, da *B* lahko v resnici nastopi kot namestnik in mu pustiti ključ. Ker tega ni storil, si ni postavil sposobnega namestnika, ki bi bil v stanu, da poda uslužbencu vse, kar ta po pravici od njega zahteva, kar velja isto, kakor če bi si namestnika sploh ne bil postavil. Kaznovati bi bilo krčmarja *A* zaradi lahkega dohodarstvenega prestopka z denarno kaznijo od 4—200 K.

t) Krčmar rabi v svojem obrtu necimentirane posode. Kaznovati ga je zaradi lahkega dohodarstvenega prestopka z denarno kaznijo od 4—100 K.

u) Lahki kontroli podvržen krčmar je prijavil, da ustavi gostilno. Čez nekaj dni opazi užitninski uslužbenec, da je bilo to le navidezno, in da je krčmar nepretrgoma gostilno nadaljeval. Ob ustavitvi je imel v točilni kleti 800 litrov vina. Preiskava dožene, da krčmar v resnici ni gostilne ustavil, marveč brez prenehanja nadaljeval.

Ker je vkljub prijavljeni ustavitvi obrt nadaljeval, ga zadene pred vsem zaradi s tem storjenega lahkega dohodarstvenega prestopka denarna kazen od 4—100 K. Ker je pa nadalje izjavil, da obrt ustavi, je prenehala pri njem lahka kontrola, kateri se je posredno odpovedal in nastopila vsled tega stroga kontrola. Po tej bi bil moral čim je hotel gostilno nadaljevati, obdačiti vso zalogo 800 litrov. Ker tega ni storil, je zakrivil dalje težek dohodarstven prestopok z 800 litri vina in ga zadene denarna kazen v 4 do 8 kratnem znesku užitnine od 800 litrov vina. Ob sebi umevno mu je tudi naknadno plačati užitnino od vseh 800 litrov vina.

Ako bi bil pa krčmar v resnici z vinotočem prenehal, kakor je naznanil, pozneje pa nenaznanjeno zopet pričel, bi bilo določiti množino vina, katero je imel o zopetnem pričetku v točilni kleti, in po tej odmeriti užitnino in kazen.

Takih in enakih zgledov bi lahko navedli še mnogo, toda postali bi preobširni; zaradi tega naj zadostujejo navedeni v svarilo pred tihotapskimi poskusi.

Drugi del.

O užitnini od mesa na deželi in v nezaprtih mestih.

Tarif.

Predno razpravljamo o ne. baš lahko umljivih določbah zakona o davku na meso samega, izpregovoriti nam je o tarifu, katerega je zakon postavil sicer na konec, kot dodatek, oziroma izpopolnilo, a je vendar važen del zakona samega. Domnevamo namreč, da nam bo mogoče, opiraje se na ta tarif, lažje in umljivejše pojasniti druge določbe zakona.

Užitnina od mesa je v različnih krajih različna. Razlike določa tarif. Po tem se dele kraji v tri tarifne razrede:

a) v I. tarifni razred spadajo vsi kraji, ki štejejo nad 20.000 prebivalcev;

b) v II. tarifni razred spadajo vsi kraji, ki štejejo 10.000 do 20.000 prebivalcev;

c) v III. tarifni razred spadajo konečno vsi drugi kraji. Merodajna je zadnja ljudska štetev; vpoštevajo pa se domačini in tujci.

Občine na deželi, ki obstoje iz več posameznih krajev, od katerih nima nobeden nad 10.000 duš, spadajo v III. razred, tudi če skupno prebivalstvo presega 10.000 duš. Po teh tarifnih razredih je tudi izmera užitnine različna.

Različna je pa tudi po živalih, ki se pobijejo ali zakoljejo. V tem oziru obsega tarif 7 točk.

Izmera užitnine se razvidi iz naslednjega obrazca:

		I.		II.		III.	
		K	h	K	h	K	h
1) Živali, ki se pobijajo ali koljejo in sicer: voli, biki, krave, potem teleta nad leto stara	od komada	10	08	7	56	5	04
2) Teleta do starosti enega leta	„	1	68	1	26	—	84
3) Ovce, ovni, koze, kozli, koštruni, janci .	„	—	64	—	50	—	34
4) Jagnjeta do 14 <i>klg</i> , kozlički in oddojenčki	„	—	42	—	34	—	22
5) Mali prašički od 5 do 19 $\frac{1}{2}$ <i>klg</i> . . .	„	1	26	—	84	—	64
6) Prašiči nad 19 in $\frac{1}{2}$ <i>klg</i> brez razlike .	„	2	52	1	90	1	26
7) Sveže meso, to so, izvzemši kri in drob, vsi deli od prej imenovanih pobitih živali, ki so užitni za človeka, dalje prekajeno, nasoljeno in osušeno meso od teh živali, posebno tudi prekajena slanina, konserve, salami in druge mesne klobase	od 100 <i>klg</i> .	3	74	3	—	1	88

Te postavke značijo državno užitnino in jim je, kakor smo videli tudi pri vinu, priklopiti še deželne in eventualno občinske doklade.

Pri živalih, ki so jim odvzeti le posamezni deli (glava, noge) je plačati užitnina od komada (kosa.)

Kot teleta pod letom, (ki niso prekoračila starosti enega leta), se smatrajo ona, katerim ne manjka še noben mlečni zob.

V točkah 4, 5 in 6 navedene teže se nanašajo na stanje, ko je te živali obdačiti.

Pri ovedbi teže mesa se ne odtegnejo deli, ki niso užitni za človeka, in so z mesom v zvezi, n. pr. kosti.

S tem so očrtane tarifne določbe in znano nam je torej, kaj je predmet užitnini od mesa in v kaki izmeri je ista plačati; vemo tudi, da je plačati včasih od kosa in včasih po teži. Vendar nam je pa izpregovoriti še nekoliko jasneje tako o pojmu „meso“, kakor o razlikah, kedaj se plačuje užitnina od kosa in kedaj po teži.

Kaj razumevamo pod pojmom „meso“?

V navadnem govoru imamo za različne mesne predmete različne izraze, kakor n. pr. meso, mesnina, slanina, klobase itd. Če pravimo meso, mislimo navadno na sveže meso; mesnina nam kaže nekako bolj na skupine mesnih predmetov; navadno mislimo pri tem že na mesne pripravke. Z izrazom samim hočemo v splošnem že določiti, kak predmet imamo v mislih.

Tudi iz stališča zakona imamo različne izraze za različne mesne predmete; potrebno je pa, da se določi, kaj je iz užitninskega stališča razumeti pod splošnim pojmom „meso“, to je pri katerih različno imenovanih mesnih predmetih nastane vprašanje o plačevanju užitnine.

Zakon ima v tem oziru natančne določbe. Meso v smislu zakona so:

pobite ali zaklane živali, navedene v uvodno omejenem tarifu;

sveže meso, to so vsi še nepripravljeni, za človeka užitni deli teh živali, izvzemši kri in drob;

prekajeno, nasoljeno, posušeno meso od teh živali, posebno tudi prekajena slanina, konečno konserve, salami in druge mesne klobase.

Zakon se torej v tem vprašanju sklicuje na tarif. One živali, ki so navedene v tarifu in njih meso, je predmet užitnine. Iz tega sledi, da je vsako drugo meso užitnine prosto, n. pr. divjačina, kuretina i. t. d. Seveda velja to le za deželo in nezaprta mesta, dočim so določbe za zaprta mesta drugačne.

Zakon pravi „posebno tudi prekajena slanina!“ Napačno bi bilo seveda iz tega sklepati, da morda surova slanina ni meso, kajti ta je že meso po navadnem pojmu kot svež užitni del v tarifu imenovanih živali in je zakon hotel le prekajeno slanino še posebej označiti kot meso, da odstrani dvome v tem vprašanju.

Kaj je s svinjsko mastjo?

V tem oziru velja načelo, da je svinjsko mast prištevati mesu, dokler je ta mast še surova, kajti kot taka je svež užitni del v tarifu omenjene živali. Lahko je torej stisnjena, ter je vsled tega še vedno meso. Prenehala bi pa biti meso in s tem užitnini podvržen predmet, čim bi bila scvrta; da zadostuje že, da je na ognju raztopljena, kajti s tem preneha biti surova in bi jo moral zakon posebej določiti kot užitninski predmet v tem stanju, ako bi bil hotel, da se tudi v tem stanju upošteva kot meso, česar pa ni storil.

Zakon pravi dalje „konserve, salami in druge mesne klobase“! Ti predmeti se izdelujejo iz mesa od živali, navedenih v tarifu. Naravno torej, da so predmet užitnini. Znano je pa, da se klobase izdelujejo tudi iz konjskega mesa. Konj ni naveden v tarifu; njegovo meso torej ni užitnini podvrženo. Reči bi se torej moralo, da tudi klobase iz konjskega mesa niso užitnini podvržene. To pa ni tako! Zakon se pač sklicuje v splošnem na tarif, na koncu pa dostavlja „in druge mesne klobase“. S tem je prešel glede tega predmeta čez mejo tarifa ter določil, da so mesne klobase predmet užitnini tudi tedaj, če niso napravljene iz mesa od živali, navedenih v tarifu. S tem je pa tudi določeno, da so konjske klobase tudi užitnini podvržene.

Kaj razumemo pod besedo „drob?“ Pod to besedo razumemo v smislu gori omenjene zakonske določbe isto,

kar v navadnem govoru, namreč vse one dele živali, ki so v trebušni votlini, n. pr. srce, pljuča, obisti, ledvice i. t. d. ne pa samo čreva. Vsi ti deli niso meso v smislu zakona, kajti kri in drob sta izvzeta, pač pa so meso možgani od dotičnih živali, kakor je tudi jezik odločno prištevati mesu.

Ali je kuhano meso v smislu zakona meso?

Ne, kajti zakon govori samo o svežem mesu, dalje o prekajenem, osoljenem in posušenem mesu, nikjer pa ne omenja kuhanega mesa.

Tarif v zvezi z ravno kar povedanim nam je sedaj popolnoma pojasnil, kaj je predmet užitnine. O prej omenjenem vprašanju, kedaj se plačuje užitnina od kosa in kedaj po teži, hočemo razpravljati v naslednjem ob enem z vprašanjem kedaj je plačati užitnina in kdo jo mora plačati.

O davkovnih dejanjih.

Pojem davkovno dejanje nam je že kolikor toliko jasen iz razprave o davku na vino. Davkovno dejanje imenujemo ono, pri katerem zapade užitnina, dalje pa tudi ono, pri katerem se sicer to ne zgodi, a bi se imelo zgoditi, ako bi zakon ne določil nasprotnega. Vsa taka dejanja se morajo, kakor smo že videli, v to postavljenemu organu naznaniti.

Katera davkovna dejanja pridejo glede užitnine od mesa v poštev?

Ta so naslednja:

- 1) klanje živali, navedenih v tarifu;
- 2) prejemanje ali dobava mesa;
- 3) prodaja mesa na drobno;
- 4) prodaja prekajenega, nasoljenega in posušenega mesa, dalje slanine, konserv, salami in drugih mesnih klobas.

a) Klanje.

Prvo in gotovo najvažnejše davkovno dejanje je klanje ali pobijanje v tarifu navedenih živali. Da pa

je to dejanje davkovno, to je, da zapade ob izvršitvi istega užitnina, je ob sebi umevno odvisno od gotovih pogojev, namreč od vprašanja, kdo dejanje izvrši in v kak namen se izvrši. S tem pridemo ob enem do vprašanja, kdo je zavezan plačati užitnino od klanja in v zvezi s tem hočemo potem tudi odgovoriti na vprašanje, kedaj je plačati užitnina od kosa in kedaj po teži.

Razločevati nam je tu, kakor smo to že storili v razpravi o davku na vino med obrtnimi in neobrnimi strankami. Zadnje imenujemo tudi privatne.

Obrtne stranke so v tem slučaju redno mesarji, sušilci mesa, gostilničarji, traterji, dalje pa sploh osebe, ki po obrtniško prodajajo meso, bodisi sveže, ali pa na kak način pripravljeno. — Druge osebe so privatne. —

Ako izvrši klanje živali, omenjenih v tarifu pod točko 1 do 6 obrtna stranka, zapade užitnina nepogojno pri klanju. Plačati je užitnino po tarifu, veljavnem za oni kraj kjer se kolje, in sicer vselej od kosa.

Pogojno zapade pa tudi užitnina pri klanju teh živali, ako ga izvrše privatne stranke; to pa le tedaj, če se klanje izvrši na skupen račun dveh ali več oseb, ali pa če se meso od pobite ali zaklane živali sveže proda, bodisi vse, ali le deloma. Dočim se torej pri obrtnih strankah ne upošteva namen klanja in je isto že obdačiti, ker ga je izvršila obrtna stranka, je pri privatnih strankah pogoj prodaja svežega mesa. Ta prodaja je lahko skrita v tem, da se kolje na račun več strank, ki ne tvorijo skupine, da bi jo bilo smatrati kot eno osebo (juristiška oseba), ali je pa očita, ker se je že klanje izvršilo z namenom, da se sveže meso, bodisi vse, ali le deloma razproda. Ker je pa pri obrtnih strankah dejanje samo, ki povzroči, da zapade užitnina, plačati je ista vselej od kosa, dočim je pri privatnih strankah klanje davkovno dejanje le pod pogojem nameravane prodaje, ter je vsled tega obdačiti sicer klanje, toda od kosa le tedaj, ako se namerava razprodati vse meso od zaklane živali, v vseh drugih slučajih pa po teži od onega dela mesa, ki je določen za razprodajo. Ker je dalje pri privatnih strankah pogoj, da zapade

užitnina že pri klanju, prodaja svežega mesa, je naravno, da bi ne bilo klanja obdačiti, ako bi se nameravalo meso posušiti in še le posušeno prodati; ravno tako ne, ako bi se nameravalo sveže meso doma porabiti, ali pa morda brezplačno oddati, ker bi potem ne bilo pogoja prodaje, oziroma prodaje svežega mesa. Opozoriti nam je pa tukaj, da je privatnim strankam plačati užitnino po teži mesa, ki ga nameravajo prodati, le tedaj, če je namenjen le del živinčeta za prodajo kot sveže meso in če spada živinče med one živali, ki so omenjene v tarifu pod prvo točko, kajti v vsakem drugem slučaju bi morala plačati tudi privatna stranka užitnino od kosa, to je od celega živinčeta po tarifu in ne po teži, čim bi živinče klala ali pobila z namenom, da razproda meso sveže, bodisi vse ali deloma.

Iz tega sledi, da pridejo glede klanja v poštev le bolj obrtne stranke in redkokedaj privatne stranke, ker te le redkokdaj pobijejo živinčeta tarifne točke 1., izvzemši kako nesrečo, pri čemer bi prišla prodaja v poštev, dočim koljejo druge živali bolj pogosto, a navadno za svojo domačo rabo.

Naglašali smo, da je za obrtne stranke klanje v tarifu omenjenih živali brezpogojno, za privatne stranke pa pogojno davkovno dejanje. Misliti bi torej bilo, da ni pri tem nikakih izjem. Vendar pa so izjeme in važno je, da se takoj ž njimi seznanimo.

Tu imamo najprej klanja, ki se izvrše na podlagi oblastvenega ukaza ali pa zakona v svrho omejitve kužnih bolezni. Ta izjema se nanaša na vse živali omenjene v tarifu, naj se že te pobijejo obrtnim ali privatnim strankam. Živali so morda zdrave, meso užitno, osebe same na sebi užitnini zavezane že pri klanju, vendar pa ni klanja zadacati, ker je ravno stranka primorana, da klanje izvrši iz javnih ozirov.

Naglasiti pa je, da je le glede klanja tu izjema, da torej taka stranka ne plača užitnine od klanja, ne pa tudi ako tako meso razprodaja. Tu bi nastopilo takoj drugo davkovno dejanje, namreč prodaja mesa, o katerem bomo pozneje govorili in pri tem bi bila užitnina plačati.

Razložek je seveda lahko precejšen, ker bi se potem plačala užitnina od prodanega mesa po teži, ne pa od kosa, izvzemši seveda, če bi se prodala cela pobita žival. Celo komisija za kužne bolezni, ki bi hotela prodati meso od iz omenjenega vzroka pobite ali zaklane živali, bi morala od prodaje plačati užitnino.

Druga izjema se nanaša samo na klanje ene vrste v tarifu omenjenih živali, to je na klanje prašičev.

Tu je važno razločevati med obrtnimi strankami in privatnimi strankami. Za obrtne stranke ta izjema sploh ne velja. One morajo klanje zadacati, bodisi da nameravajo zaklane prašiče prodati, oziroma razprodati ali pa porabiti za hišne domače potrebe. Drugače je pri privatnih strankah. Te morajo klanje zadacati le, če nameravajo od prašiča vse posamezne dele, torej na drobno, ali pa deloma odprodati. Plačati pa morajo tudi ti užitnino od kosa, ker prašič ne spada med živali, omenjene v prvi tarifni točki in ne pride torej v poštev, nameravajo li prodati vse dele zaklane živali ali le en del. Tu pa določa zakon izjemo. Če namreč privatna stranka proda od zaklanih prašičev samo surovo slanino, ji ni plačati užitnine že pri klanju.

Slanina spada, kakor smo že omenili med meso. Ako se zakolje prašič z namenom, da se sveže meso bodisi vse ali deloma odproda, je tudi pri neobrotnih strankah klanje davkovno, torej užitnini podvrženo dejanje; istotako ako se klanje izvrši na račun dveh ali več oseb. Dasi je pa slanina tudi meso, in dasi se ta del živali namerava prodati, določa zakon izjemo, da klanja ni obdačiti, toda le tedaj, ako se proda samo slanina in tudi ta v še surovem stanju.

Ob sebi je umevno, da je slanina obdačiti potem pri prodaji, kajti tudi ta izjema se nanaša le na klanje. Dočim bi pa morala tudi privatna stranka sicer, ako bi ne bilo te izjeme, plačati užitnino od kosa povodom klanja, plača jo, če proda samo surovo slanino in nič drugega, vsled te izjeme samo od prodane slanine po teži in porabi lahko druge dele prašiča neobdačeno za svoje hišne potrebe. Če bi nameravala prodati tudi kaj

mesa, bi odpadla seveda takoj izjema in bi bila plačati užitnina pri klanju od kosa.

Tretja izjema se nanaša na klanje živali sploh, ki so navedene v tarifu, omejena je pa tudi le na privatne osebe. Ta izjema obstoji v tem, da klanja katerekoli teh živali ni obdačiti, če se klanje izvrši v svrhu skupnih svečanosti, n. pr. ženitovanj i. t. d. Kakor smo videli je klanje na skupen račun več oseb tudi pri privatnih strankah davkovno dejanje. Tudi pri takih svečanostih se vrši klanje nekako na skupen račun, a je užitnine prosto ravno vsled navedene izjeme.

Četrta, jako važna izjema se nanaša na živali, navedene v tarifu pod točko 2 do 6. Izvzete so torej že naprej večje živali tar. točke 1. Od klanja živali tarifne točke 2 do vštene 6 ni plačati užitnine, ako izvrše klanje osebe, ki ne razsekavajo mesa in se tudi sicer ne pečajo s prodajo mesa na drobno, ako nameravajo zaklane živali nadalje prodati v celih kosih, katerim ne manjka nobeden užitnini podvržen del.

Ta izjema se nanaša na osebe, ki se ne pečajo z nikakim mesarskim obrtom. Ob sebi je pa umevno tudi v tem slučaju, da je od užitnine oproščeno samo klanje, ne pa tudi prodaja zaklanih živali. Ker je pa prostost davka tudi pri klanju odvisna od tega, da se take živali prodajo v celih kosih, pri katerih ne manjka nikak užitnini podvržen del, bi bilo takoj že klanje obdačiti, ako bi se take živali nameravale prodati n. pr. brez glave, brez nog i. t. d.

Vtegnilo bi se vprašati, je li izkuha mesa tudi prodaja mesa na drobno, ali ne? To vprašanje je važno glede na omenjene izjeme. Gostilničar se n. pr. peča z izkuho mesa; on spada med obrtne stranke, ki morajo klanje brezpogojno zadacati. Ako se tak gostilničar peča samo z izkuho mesa, to je, ako ne prodaja nikakega svežega mesa ali drugih mesnin, marveč samo kuhano meso, je li deležen zase gornje izjeme ali ne? Ako gostilničar tudi sam kolje in meso razprodaja, potem je ob sebi umevno, da mora klanje zadacati, ker je obrtna stranka. Če se pa peča samo z izkuho mesa in ne

izvršuje nikake prodaje drugih mesnin, razen prodaje izkuhanega mesa, če je torej samo takozvani izkuhar ali oddajalec jedil, potem je lahko deležen izjem, kajti ker kuhano meso ni meso v smislu užitninskega zakona, moramo dosledno reči, da tudi prodaja izkuhanega mesa, torej izkuha mesa sama ni prodaja mesa v smislu zakona in da torej osebe, ki se pečajo samo z izkuho mesa, spadajo med one, ki se sploh ne pečajo s prodajo mesa na drobno. Ako torej te osebe koljejo živali, navedene v tarifu pod točko 2 do vštevše 6 z namenom, da jih prodajajo v celih kosih, katerim ne manjka nikak užitnini podvržen del, je njih klanje užitnine prosto, ob sebi umevno je pa plačati užitnina pri prodaji. Ni pa prosto njih klanje živali navedenih pod točko 1 tarifa in tudi ne klanje drugih živali, ako se koljejo za prodajo na drobno v svežem ali pa kako pripravljenem stanju, ali pa za domačo rabo, kajti čim se to zgodi, niso več izkuharji, marveč popolnoma obrtne, brezpogojno užitnini podvržene stranke.

Klanje kot davkovno dejanje pride torej v poštev pri obrtnih kakor tudi pri privatnih strankah. Drugače je pri drugem davkovnem dejanju, to je pri prejemanju ali dobavi mesa.

b) Prejemanje ali dobava mesa.

Drugo davkovno dejanje je torej prejemanje ali dobava mesa. To pride kot davkovno dejanje v poštev samo pri obrtnih strankah. Privatna stranka kupi meso kjer in kadar hoče, ne da bi se ji trebalo izkazati, jeli meso obdačeno ali ne. Če bi namreč že ne bilo obdačeno klanje, mora, kakor bomo videli, obdačiti meso prodajalec povodom prodaje in bi bila taka privatna stranka kaznjiva samo tedaj, ako bi prejemale oziroma naročevala vede neobdačeno meso. V tem slučaju bi bila lahko sokriva prestopka, ki ga je storil prodajalec.

Drugače je pri obrtnih strankah. Te ne koljejo vedno same, marveč pridejo večkrat v položaj, da prevzemo meso od drugod. Mislimo pri tem samo na sušilce mesa.

Kako je torej postopati pri dobavi mesa?

Če kupi obrtna stranka meso od druge obrtne stranke, je bilo redno isto že obdačiti pri klanju. Kupec je dolžan prejem naznaniti užitninskemu uslužbencu in dokazati, da je meso že obdačeno. To se zgodi na ta način, da mu da prodajalec z mesom tudi boleto, nanašajočo se na dotično meso in tako je preprečeno dvakratno obdačenje. V ta namen dobi lahko delno boleto. Sicer se pa pri dobavi mesa užitninski uslužbenec lahko, tudi če je prodajalec izročil originalno boleto, samo prepriča, da se je izvršilo vse v redu, zabeleži v naznanilni in pregledni poli dobljeno meso, na kar se boleta lahko vrne prodajalcu, da ima ž njo krito še drugo meso, na katero se boleta nanaša. Čim je namreč v naznanilni in pregledni poli vse v redu zabeleženo, je s tem podano dokazilo, da se ni zgodilo kaj nepostavnega. Boleta sama je jako važen dokument ali listina, kajti samo ž njo se dokaže po zakonskih določbah izvršeno obdačenje. Če se to ne zgodi, je obdačiti meso pri dobavi. To bi bilo v naslednjih slučajih:

1.) Ako se prejme meso iz kraja, za kateri ne velja ta užitninski zakon. Tu bi eventualna boleta ne bila veljavna, torej isto, kakor če bi je sploh ne bilo.

2.) Če se prejme meso od obrtne stranke, ki plačuje užitnino odkupnim potom. V tem slučaju ne dobi odkupljena stranka sploh nikakih bolet, torej jih tudi ne more dati kupcu, kajti odkupljena je s pavšalnim zneskom, ne da bi se isti razdelil na posamezna davkovna dejanja. Kupec mora torej prejem mesa od take stranke naznaniti in plačati užitnino.

3.) Če je meso sicer po tarifu obdačeno, a velja za kraj, kamor je namenjeno, kjer se torej prejme, višja tarifna postavka. V tem slučaju dokaže boleta, da je užitnina od mesa plačana, a ker je ta manjša, nego ona, ki je določena za kraj, kamor se meso prenese, mora kupec doplačati razloček med obema tarifnima postavkama.

Pri dobavi mesa je mogoče:

a) da prejme meso obrtna stranka od obrtne stranke. O tem slučaju smo ravnokar govorili.

b) da prejme meso obrtna stranka od privatne stranke. Tu je že prodaja obdačiti, v ostalem veljajo gornje določbe.

c) Da prejme meso privatna stranka od obrtne stranke. O tem smo že omenili, da dobava ne pride v poštev, ker je že klanje oziroma prodaja bila obdačiti, dočim nima privatna stranka nikakih nadaljnjih dolžnosti.

d) Da prejme meso privatna stranka od privatne stranke. Tu ima prodajalec že plačati užitnino od prodaje, pogojno, kakor smo videli, že od klanja, a kupca ne zadenejo kakor pri c) nikake dolžnosti.

Iz tega izhaja, da pridejo pri prejemu mesa glede užitnine v resnici le obrtne stranke v poštev. Kakor so pa pri klanju gotove izjeme, tako so tudi pri prejemu mesa. Dobava mesa je namreč prosta užitnine pri naslednjih sicer obrtnih strankah:

a) Pri osebah, ki se pečajo z izkuho mesa, ne da bi pri tem tudi kako drugače meso prodajale, in sicer le tedaj, ako dobe meso od podjetnika, ki je glede užitnine mesa odkupljen in če se ta odkup nanaša na isti kraj, kjer se meso izkuhava. Te osebe so same na sebi obrtne. Praviloma bi morale torej prejem mesa od koderkoli naznaniti in dokazati z boleto, da je meso obdačeno, v nasprotnem slučaju meso obdačiti. To morajo tudi redno storiti; ako prejmejo meso od obrtnika, ki je glede užitnine odkupljen, morajo isto na vsak način obdačiti, ker obdačenja sploh ne morejo dokazati z boleto, ker jim je prodajalec ne more dati iz enostavnega vzroka, ker je sam nima. Tu pa določa zakon oprostitev od obdačenja, če je kraj odkupa isti kakor kraj izkuhe.

b) Pri osebah, ki koljejo živali tar. točke 2 do vštévše 6 in se ne pečajo z nikakim drugim mesarskim obrtom, ter te živali prodajajo v celih kosih, ne da bi manjkal katerikoli užitnini podvržen del. Ti dobivajo za svojo hišno porabo lahko meso, kakor prave

privatne stranke, ne da bi morale prejem naznanjati ter obdačenje dokazati, odnosno prejem obdačiti.

c) Pri osebah, ki dobivajo meso iz za užitnino zaprtega mesta, če je bilo meso že tam obdačeno in se pri izvozu ni užitnina povrnila.

Užitninske določbe za takozvana zaprta mesta n. pr. Dunaj, Gradec, Trst, Ljubljana in še nekatera druga mesta ne spadajo sicer v to razpravo, vendar se jih hočemo površno na tem mestu dotakniti. Pri zaprtih mestih se plača užitnina že pri uvozu mesa na mitnici, in sicer je podvržen užitnini vsakdo, kdor meso (isto velja o vinu in o raznih drugih v tarifu omenjenih predmetih) v mesto uvaža. Tu torej ne plačujejo užitnine samo obrtne stranke, marveč vsi prebivalci in sicer takoj, ko prekoračijo mitnico; mesto je namreč obdano z mitnicami, kot vidnimi znaki, kje se pričenja užitninska črta. Kdor nese užitnini podvržene predmete v mesto, jih mora sam prostovoljno na mitnici natanko napovedati in obdačiti. Meso, ki pride v mesto je torej obdačeno. Tu se pa večkrat zgodi, da privatne ali pa obrtne stranke na deželi iz mesta naroče meso, posebno različne predmete iz delikatesnih prodajalen. Ako so to privatne stranke jim ni treba prejema naznanjati. Če so pa to obrtne stranke, so dolžne to storiti. Tu nastane potem vprašanje: morajo li te obrtne stranke na deželi vkljub temu, da je meso iz zaprtega mesta, isto še enkrat obdačiti ali ne. Tarif za zaprto mesto je vselej višji, nego za deželo. Ako torej taka obrtna stranka na deželi dobi meso ali mesnino iz mesta, mora dokazati, da je užitnina po višjem ali vsaj enakem tarifu že plačana. To se zgodi na ta način, da mestni užitninski urad potrdi, da je meso v resnici v mestu obdačeno in da se užitnina pri izvozu ni povrnila. Če se to zgodi, nima taka obrtna stranka na deželi plačati nikake užitnine več. Če se pa prodajalcu vsled izvoza, ker se torej meso ni porabilo v mestu, kakor je bilo pri uvozu določeno, užitnina povrne, je naenkrat to izvoženo meso zopet neobdačeno in tu mora obrtna stranka

na deželi potem iznova užitnino plačati in sicer od prejema po tarifu, ki velja za kraj prejema.

Te izjeme določa zakon glede užitnine pri prejetju ali dobavi mesa. Preidimo sedaj k tretjemu davkovnemu dejanju, to je:

c) Prodaja mesa.

Dočim pride prejem ali dobava mesa kot davkovno dejanje v poštev samo pri obrtnih, ne pa tudi pri privatnih strankah, je tretje davkovno dejanje, to je prodaja mesa splošno, zadevajoče vse stranke brez razlike, naj so iste obrtne ali privatne. Prodaja mesa je torej nepogojno davkovno dejanje. Ob sebi je pa umevno, da je pri prodaji mesa plačati užitnina le tedaj, ako ni meso že obdačeno, kajti če je že obdačeno, dokaže boleta, da se je to zgodilo in dvakratno obdačenje se ne zahteva. Užitnina je torej pri prodaji plačati v naslednjih slučajih:

1.) če meso sploh ni bilo še obdačiti za dežele, za katere velja ta zakon. V tem slučaju užitnina še ni plačana, odnosno ne velja za plačano, če ni plačana po veljavnem zakonu;

2.) če je prodajalec glede užitnine odkupljen, a se njegov odkup ne nanaša na kraj, kjer se meso odda ali izroči. Pri prodaji je namreč užitnina plačati tam in po tam veljavnem tarifu, kjer se meso dejanski izroči, ne glede na morebitne pogodbene ali zakonske določbe glede izpolnitve pogodbe. Ako je prodajalec odkupljen za gotov kraj, velja njegov odkup za vsa davkovna dejanja, ki jih izvrši, dokler traja odkup, v dotičnem kraju. Če torej proda meso v kraju odkupa in je kraj izročitve isti, mu dosledno ni plačati užitnine pri prodaji. Če je pa kraj izročitve drugi, ki ne spada več pod odkup, potem tudi odkup ne velja več in je prodaja glede na kraj izročitve davkovno dejanje, za katero se prodajalec ni odkupil, ter mora prodajo dosledno obdačiti;

3.) če je bilo meso sicer po tarifu že obdačeno, toda po nižjem, nego je oni, ki velja za kraj, kjer se meso izroči.

V prvih dveh slučajih je ob sebi umevno plačati popolna užitnina, v tretjem pa le razloček med tarifnima postavkama za kraj plačitve in kraj izročitve. Te določbe veljajo, kakor že omenjeno, tako za obrtne, kakor za privatne stranke in ravno zadnje pridejo pri prodaji največkrat v poštev, ker je pri njih klanje le redko-kedaj davkovno dejanje, dočim je pri obrtnih strankah klanje redno davkovno dejanje, ter pride vsled tega prodaja le tu pa tam kot tako v poštev.

Omenili smo že, da je prodaja mesa, ako pride sploh kot davkovno dejanje v tem smislu v poštev, da je od nje plačati užitnina, brezpogojno davkovno dejanje. Radi tega tudi v tem vprašanju zakon ne pozna pravih izjem in določa kot tako samo oddajo mesa po gospodarju svojim uslužbencem kot hrano. Ker tiči v tem nekaka prodaja mesa, omenja jo zakon izrecno kot izjemo, z določbo, da je taka oddaja užitnine prosta.

Užitnina je pa plačati tako pri dobavi kakor pri prodaji mesa redno po teži mesa, ki se prejme ali proda. Od kosa bi bila užitnina pri teh dveh davkovnih dejanjih plačati le tedaj, če bi se prejela ali prodala cela žival, ne da bi se odločil kak del. Le glede glave in nog določa zakon nekako izjemo v tem slučaju. Če se namreč prejme ali proda cela žival, ne da bi ji manjkal kateri drug del razen glave in nog, je plačati tudi užitnina od kosa.

Če je bila užitnina po nižjem tarifu že plačana, pride seveda v poštev samo razloček med tarifom, veljavnim za kraj, kjer se je užitnina plačala, in onim, ki velja za kraj, kjer se ima užitnina plačati.

**d) Prodaja prekajenega, nasoljenega, posušenega
mesa i. t. d.**

To četrto davkovno dejanje je v tesni zvezi s prejšnjim, namreč s prodajo mesa sploh. Omeniti nam

ga je pa posebej, ker veljajo za tako prodajo posebne določbe. V poštrev pridejo tukaj namreč prodajalci prekajenega, nasoljenega in posušenega mesa, dalje slanine, konserv, salami in drugih mesnih klobas, in sicer prodajalci teh predmetov na drobno, če imajo ti prodajalci na drobno ob enem tudi prodajo teh predmetov na debelo.

Razločevati nam je torej prodajalce teh predmetov na debelo, to je v množinah najmanj 25 kilogramov pri vsakem predmetu; dalje prodajalce teh predmetov na drobno, to je v množinah pod 25 kilogramov pri vsakem predmetu; konečno prodajalce teh predmetov na debelo, ki se pa pečajo ob enem tudi s prodajo teh predmetov na drobno.

Vobče je prodaja teh predmetov davkovno dejanje, kajti vsi ti predmeti spadajo glasom izrecne zakonske določbe pod pojem „meso“. Veljati morajo torej tudi za tako prodajo v obče pravila o prodaji mesa sploh. Omejil je pa zakon splošna pravila o prodaji mesa glede teh predmetov v naslednjem smislu:

Prodajalci teh predmetov na debelo in sicer samo na debelo so oproščeni užitnine tako pri klanju, kakor pri dobavi, dalje pa tudi pri prodaji teh predmetov, če prodajo izvrše na debelo, to je v množinah najmanj 25 *kg* pri vsakem predmetu. Pogoj je pa, da se pečajo samo s prodajo teh predmetov in samo na debelo.

Praviloma bi namreč bili taki prodajalci prištevati obrtnim strankam. Kot takim bi jim bilo zadacovati klanje, oziroma prejemanje mesa sploh in tudi prodaja teh predmetov, naj že pri tem prodajajo tudi drugo meso ali ne. Če bi prodajali tudi drugo meso, potem bi tudi ne bilo razlike med njimi in drugimi obrtnimi strankami, morali bi torej v resnici zadacovati klanje, dobavo in prodajo mesnih predmetov sploh. Če pa prodajajo samo gori naštete predmete in tudi te samo na debelo, to je pri vsakem predmetu najmanj 25 *kg* naenkrat, potem ne zapade pri njihovih davkovnih dejanjih, to je pri klanju, prejemanju mesa in prodaji označenih predmetov nikaka užitnina.

Prodajalci teh predmetov na drobno in sicer samo na drobno, to je v množinah pod 25 kg pri vsakem predmetu, so navadne obrtne stranke, podvržene užitnini pri klanju, oziroma dobavi ali pa prodaji mesa sploh, in ravno tako teh predmetov, kakor vsaka druga obrtna stranka. Za nje ni nikake izjeme, kajti pogoj oprostitev je prodaja samo teh predmetov in sicer samo na debelo. Če bi tudi bil pri njih prvi pogoj dan, namreč da bi prodajali samo te predmete, ni dan drugi pogoj, da bi prodajali te predmete samo na debelo in sicer že začetkom ne, ker so ravno prodajalci na drobno. Čim bi s prodajo na drobno prenehali in se pečali samo s prodajo na debelo, bi seveda veljala izjema tudi zanje.

Med obema vrstama teh prodajalcev so oni, ki se pečajo sicer samo s prodajo teh predmetov, toda ne samo na drobno in tudi ne samo na debelo, marveč združeno.

Praviloma bi moralo biti zanje veljavno to, kar je veljavno za prodajalce na drobno, namreč morali bi biti podvrženi užitnini pri vsakem davkovnem dejanju, ker ni pogoja prodaje samo na debelo. Tu pa da zakon takemu prodajalcu priliko, da se lahko izogne užitnini za one predmete, ki jih hoče prodati na debelo navzlic temu, da ima prodajo teh predmetov tudi na drobno. Ker tiči v njem na eni strani prodajalec teh mesnih predmetov na debelo, na drugi strani prodajalec teh predmetov na drobno, določa zakon, da veljajo zanj tudi določbe za enega in drugega, čim si вреди tako, da je v resnici eden in drug, namreč, da ima prodajo teh predmetov na debelo na enem prostoru, na drobno pa na drugem prostoru, ki pa mora biti od prvega popolnoma ločen.

Ako bi imel prodajo združeno v enem prostoru, je navaden prodajalec na drobno, podvržen užitnini od klanja, dobave in prodaje, naj tudi prodaja samo že večkrat omenjene predmete. Če pa ima opravljene te predmete, v kolikor so namenjeni za prodajo na drobno, ali pa tudi za svojo hišno porabo, popolnoma ločeno od prostora, določenega za prodajo na debelo, ni pod-

vržen užitnini od klanja, dobave in prodaje v splošnem, marveč samo od prodaje teh predmetov na drobno, oziroma od porabe za hišne potrebe. Od teh predmetov mora plačati užitnino pred prodajo, oziroma pred prenosom v prostor, kjer se vrši prodaja na drobno, odnosno pred porabo za domače hišne potrebe.

Pogoj prostosti užitnine je torej pri prodajalcih prekajenega, nasoljenega in posušenega mesa, dalje slanine, konserv, salami in drugih mesnih klobas pred vsem prodaja samo teh in nikakih drugih predmetov, dalje prodaja teh predmetov samo na debelo, ali pa na debelo in na drobno, v zadnjem slučaju pa popolnoma ločeno. V prvem slučaju je potem klanje, dobava mesa in prodaja teh predmetov, vsled tega tudi domača poraba užitnine prosta. V drugem slučaju je tudi klanje, dobava mesa in prodaja teh predmetov na debelo užitnine prosta, ne pa tudi prodaja na drobno in hišna poraba, kajti obdačiti mora te predmete pred prenosom v prostore, namenjene za prodajo na drobno, oziroma pred hišno porabo.

Pri prodaji prekajenega, posušenega, nasoljenega mesa, slanine, konserv, salami in drugih mesnih klobas je plačati užitnina po teži teh predmetov, ki se preneso v prostor namenjen za prodajo na drobno, oziroma ki se na drobno prodajo ali porabijo za dom.

Kdo je zavezan plačati užitnino pri posameznih davkovnih dejanjih?

To je odvisno od dejanja, pri katerem zapade užitnina. Ako je klanje užitnini podvrženo, je zavezan plačati užitnino klavec, kajti on izvrši dejanje, pri katerem zapade užitnina. Če je davku podvržen prejem mesa, je zavezan plačati užitnino oni, ki meso prejme, ker je prejem ono dejanje, ki povzroči, da zapade užitnina in je to dejanje storil on. Če je končno prodaja mesa davku podvržena, plačati ga je prodajalcu,

ker izvrši on dejanje, pri katerem zapade užitnina. Ob sebi je umevno, da so v smislu zakona to osebe, v katerih imenu in na katerih račun se dotično dejanje izvrši in ne one, ki dejanje v resnici izvrše, kajti pri klanju je brez dvoma plačati užitnino onemu, za kogar se zakolje in ne morda hlapcu, ki je žival pobil, ravno tako pri prejemu in prodaji.

Te osebe so torej zavezane plačati užitnino in sicer po tarifu, veljavnem za oni kraj, kjer se davkovno dejanje izvrši, torej pri klanju po tarifu, veljavnem za kraj, kjer se kolje, pri prejemu mesa, po tarifu, veljavnem za kraj, kjer se meso prejme in pri prodaji mesa, po tarifu, veljavnem za kraj, kjer se meso proda, boljše rečeno, kjer se meso odda ali izroči. V tem zadnjem oziru je namreč omeniti, in smo mimogrede tudi že omenili, da je razumeti kot kraj, kjer se oddaja mesa izvrši, kjer torej zapade pri prodaji užitnina, oni kraj, kjer se oddaja ali izročitev dejanski izvrši, ne glede na to, da je morda po zakonu, ali po pogodbi kraj izpolnitve kak drug kraj.

Če n. pr. kupim meso pri mesarju v njegovem obrtovališču, v njegovi mesnici, mi mesar izroči meso v mesnici. Izročitev se je torej dejanski izvršila v mesnici in po tarifu veljavnem za oni kraj, kjer ima ta mesar mesnico, bi mu bila plačati užitnina, če bi ista ne bila že pri klanju zapala. Če pišem mesarju v trg *A*, naj mi pošlje na moj dom v *B* nekaj mesa in ga mesar izroči pošti, sem prejel jaz sicer meso v *B*, a mesar ga je dejanski izročil v *A*, ter ga ima tudi po tam veljavnem tarifu zadacati, kajti v tem slučaju je isto, kakor če bi bil šel jaz sam, ali pa koga poslal v *A* in bi mesar na svojem kraju meni, oziroma odposlancu izročil meso. Če bi pa jaz mesa ne naročil, pač pa bi mi ga mesar iz *A* poslal v *B* s prošnjo, naj ga kupim, oziroma v njegovem imenu dalje prodam, potem mi ni izročil mesa že v *A*, marveč še le v *B*, kajti tje ga je pravzaprav še sam prenesel oziroma nosil vso odgovornost, ker ni še imel kupca, ter sem ga jaz oziroma kdo drugi kupil še le v *B*. V tem slučaju je

mesar dejanski meso izročil še le v *B* in mu je plačati užitnino veljavno za *B*.

O kontrolnih določbah.

Spoznali smo osebe, ki so zavezane plačevati užitnino, spoznali dejanja, pri katerih je užitnina plačati, seznanili se z vsakovrstnimi izjemami, kedaj ni užitnine plačati, dasi je oseba in dejanje, katero izvrši samo ob sebi davkovno, seznanili smo se končno tudi z izmero užitnine v vsakem posameznem slučaju. Treba nam je, da izpregovorimo tudi o kontrolnih ali nadziralnih določbah.

Vse določbe zakona bi bile brezuspešne, ako bi jih vsakdo upošteval in se po njih ravnal, kadar bi bilo njemu prav in ljubo. Treba je bilo torej poskrbeti, da se osebe, ki so zavezane užitnini, ne odtegnejo plačilu poljubno, kadar izvrše svoja davkovna dejanja in v to svrho služijo kontrolne ali nadziralne določbe.

Te so seveda namenjene v prvi vrsti onim strankam, ki se redno pečajo z užitnini podvrženimi dejanji, to so obrtne stranke. Privatne stranke imajo svoje dolžnosti le od slučaja do slučaja in nadziralni organi že poskrbe, da se ne odtegnejo plačitvi užitnine.

Kdor hoče kako mesarsko obrt pričeti, ali iz enega kraja prenesti v drug kraj, mora to naznaniti pristojnemu finančnemu oblastvu in sicer naravnost finančnemu ravnateljstvu in ne kakor pri vinu oddelku finančne straže. Finančno ravnateljstvo mu izda dohodarstveno potrdilo in sicer če izvršuje obrt v več krajih, za vsak kraj posebej.

Pri vinu smo videli, da dobi krčmar dohodarstveno dovolilnico. Ker je to dovolilnica, ne sme krčmar prej z vinotočem pričeti, dokler nima te dovolilnice v rokah. Pri mesu ne dobi obrtna stranka dovolilnice, temveč dohodarstveno potrdilo, da je obrt prijavil. Tu je dejanje, katero mora obrtnik storiti prijava; čim je obrt prijavil, jo sme tudi iz užitninskega stališča pričeti

izvrševati, ne da bi moral imeti prej potrdilo v rokah. V tem obstoji razloček med dovolilom in potrdilom.

Med mesarske obrte v tem smislu spada tudi izkuha mesa. Tudi osebe, ki se pečajo z izkuho mesa, morajo to prijaviti finančnemu oblastvu, ter dobe dohodarstveno potrdilo.

Te prijave, kakor tudi dovolila in potrdila sama niso podvržena kolku. Prijaviti mora pa obrt oni, na čegar ime in račun se obrt izvršuje. Ako bi torej dal kdo kak mesarski obrt v najem, treba najemniku dobiti si dohodarstveno potrdilo na svoje ime.

Vsak mesarski obrt je pod dohodarstveno kontrolo ali pod dohodarstvenim nadzorovanjem. Kakor užitnina od vina, se pobira tudi užitnina od mesa in sicer redno združeno, potem odkupa, zakupa ali v lastni režiji. Po tej vrsti je tudi poizkusiti, da se ugotovi. Če se pobira užitnina potem odkupa ali zakupa, nastavi odkup ali zakup svoje uslužbenke (dacarje) in se finačna uprava ne vtika v to; če se pa užitnina pobira v lastni režiji, se to zgodi po finančnih uslužbencih. V vsakem slučaju so ti uslužbenci oni organi, po katerih se vrši kontroliranje. Te osebe imajo pravico do vstopa v obrtovališča mesarskih obrtnikov vsak čas po dnevu; če se je pa naznanilo kako davkovno dejanje za noč, smejo priti v obrtovališče tudi po noči ter nadzorovati naznanjeno dejanje. Isto pravico imajo pa tudi sicer v vsakem slučaju, če pridejo z občinsko asistenco, to je z udom občinskega predstojništva.

Obrtna stranka, oziroma v njeni odsotnosti njen namestnik, je dolžna dovoliti užitninskemu uslužbencu vstop v obrtovališče in v vse s tem v posredni ali neposredni zvezi stoječe prostore. Obrtovališče pa ni samo mesnica, klavnica, prodajalna i. t. d., razumeti je marveč pod tem izrazom glasom zakonske določbe:

1.) prodajališče, to je skupina prostorov, v katerih se meso prodaja;

2.) klavnico, to so prostori, v kateri se živali pobijajo oziroma koljejo;

3.) vse prostore, ki niso oddaljeni nad 2 *km* od pravega obrtovališča oziroma prodajališča, v katerih ima obrtna stranka shranjene zaloge mesa, dalje pa tudi v katerih redi živino tarifne točke 1—6;

4.) vse druge prostore, ki so s katerimkoli od pravkar imenovanih (točka 1, 2 in 3) v neposredni zvezi.

Vsi ti prostori skupaj tvorijo obrtovališče dotičnega podjetnika; v vse te prostore mora stranka dovoliti užitninskemu uslužbencu v svrhu zahtevanega pregledovanja vstop. Razen tega je dolžan podjetnik užitninskega uslužbenca pri pregledovanjih v teh prostorih podpirati ter mu sploh biti na roko. Po završenem pregledu se mora podpisati v pregledni in naznanilni poli ter s tem potrditi pravilnost pregleda oziroma najdenega stanja v obrtovališču. Prepričati se ima ob sebi umevno, da je uslužbenec popolnoma natančno in vestno pregled izvršil, in ima na to revizijo potrditi.

Ako užitninski uslužbenec pregleduje zalogo mesa brez občinske asistencе, ter se pri tem izkaže, da je ta potrebna, je opravičen od podjetnika zahtevati, da asistenco pokliče. Ta je dolžan nemudoma zahtevku vgoditi ter poklicati občinskega predstojnika, oziroma v to določenega namestnika. Ako bi to zabranil, bi zakrivil dohodarstven prestop.

Da je obrtovališče užitninskemu uslužbencu popolnoma znano, mora podati obrtna stranka istemu popis prostorov. V tem so označiti prostori obrtovališča v gori omenjenem smislu in je navesti tudi oseba, ki bo dajala potrebna pojasnila uslužbencu v slučaju odsotnosti podjetnika samega. Ta oseba je podjetnikov namestnik.

Na podlagi popisa prostorov se izda potem podjetniku že gori omenjena naznanilna in pregledna pola v dveh izvodih. Prvnik ostane v rokah užitninskega uslužbenca, drugi izvod dobi stranka ter ga mora vestno hraniti. Naznanilna in pregledna pola ima namen, da se v njo zabeležijo uspehi pregledovanj in obdačene zaloge mesa. Tudi žive živali tarifnih točk 1—6 bi se imele zabeležiti v naznanilni in pregledni poli, vendar

se to navadno ne zgodi, ker se kontrola v tem smislu navadno ne izvršuje.

Vsako davkovno dejanje, katero namerava podjetnik kakega mesarskega obrta izvršiti, mora užitninskemu uslužbencu 12 ur pred izvršitvijo naznaniti in če pri tem zapade užitnina, tudi užitnino plačati. Dvanajsturni rok se sme podjetniku tudi skrajšati, ako je kontroliranje v krajšem času omogočeno. Da more stranka pravočasno naznanjati, je skrbeti tudi za to, da nima do užitninskega uslužbenca predaleč. Ta ima biti če le mogoče postavljen tako, da nima nobena obrtna stranka do njega dalje kot $7\frac{1}{2}$ kilometra.

Naznanilo davkovnega dejanja mora biti natančno. V to svrho mora stranka navesti svoje ime; dalje nameravano dejanje, bodisi da je davkovno v tem smislu da zapade pri njem užitnina, bodisi da ga je naznaniti samo radi kontrole; dalje mora označiti po tarifu predmet na kateri se dejanje nanaša; konečno dan in uro kedaj in kraj, kjer namerava dejanje izvršiti. Ako je dejanje tako, da zapade pri njem užitnina, ima obenem z naznanilom plačati tudi užitnino. Užitninski uslužbenec zabeleži naznanilo v obeh izvodih naznanilne in pregledne pole ter potrdi, če je obenem tudi užitnina plačana, stranki plačilo z boleto. Dokler stranka nima potrdila o naznanilu oziroma bolete v obrtovališču, ne sme pod nikakim pogojem dejanja izvršiti; a če je tudi že potrdilo oziroma boleta v njenih rokah, mora še vedno počakati, da pride naznanjeni čas. Šele ob naznanjenem času sme potem dejanje izvršiti, bodisi da je med tem prišel užitninski uslužbenec dejanje nadzorovat, ali ne.

Na to točko se nam zdi posebno važno opozarjati, ker se pogosto dogaja da je kdo naznanilo izročil tretjemu, a je ta pozabil naznaniti, ali pa ni naznanil pravočasno. Če nima potrdila o naznanilu v rokah, naj nikar ne izvrši dejanja, kajti v tem slučaju je gotovo, da se naznanilo ni iz kateregakoli vzroka užitninskemu uslužbencu vročilo; poskus naznaniti pa ne more nikdar nadomestiti naznanila samega in bi v takem slučaju bilo dejanje, dasi se je poskusilo naznaniti, smatrati

popolnoma nenaznanjenim. Isto bi bilo v slučaju, da se je sicer dejanje pravilno naznanilo, a izvršilo pred časom.

Če bi se zgodilo, da se mora kako živinče nenedoma pobiti zaradi nevarnosti da pogine, in ni dovolj časa, da bi se klanje naprej naznanilo in obdačilo, se sme klanje izvršiti pod pogojem, da se hkratu naznani to županu; mora se pa v 12 urah po izvršenem klanju naznanilo pri užitrinskem uslužbencu izpopolniti, plačati užitnina in na zahtevo dokazati, da se je moralo klanje res nenedoma in nepričakovano izvršiti zaradi nevarnosti. Pred tem naknadnim naznanilom se ne sme nikako meso iz klavnice odstraniti.

Če bi se teh pogojev ne izpolnilo, bi bilo klanje tudi v tem slučaju smatrati nenaznanjenim.

Splošne kontrolne določbe veljajo tudi o prodajalcih slanine, nasoljenega, prekajenega in osušenega mesa, konserv, salami in drugih mesnih klobas, o katerih smo že povedali, da smejo užitnino, če imajo prodajo na debelo združeno s prodajo na drobno, plačevati še le pri prodaji na drobno, ter so vsled tega oproščeni od obdačevanja klanja in prejema mesa.

Pri pregledu prostorov je treba posebno se prepričati, da so zaloge, namenjene za prodajo na debelo popolnoma ločene od prostorov, kjer se hrani meso, določeno za prodajo na drobno in za hišno porabo, ker je to pogoj za že omenjeno postavno olajšavo.

O povračilu užitnine.

Pri obrtnih strankah je, kakor smo videli, redno klanje ono davkovno dejanje, pri katerem zapade užitnina. Zakonske določbe, o katerih smo razpravljali, veljajo za deželo in nezaprta mesta. Povedali smo pa že, da imamo tudi nekaj za užitnino zaprtih mest, n. pr. Dunaj, Gradec, Trst, Ljubljana i. t. d. Pri teh zapade užitnina od mesa in drugih predmetov pri uvozu. Ker so ta mesta večinoma največja, se ob sebi umevno v njih použije največ mesa. Z mesom pa zalagajo mesto veliko-

krat obrtne stranke iz dežele. Te namreč uvažajo meso iz dežele in morajo pri uvozu plačati mestno užitnino, ki je sploh večja od deželne. Stranka, ki uvažajo meso iz dežele v zaprta mesta, mora na ta način plačati užitnino dvakrat, namreč prvič pri klanju, potem pa še pri uvozu v zaprto mesto. Ker pa zakon ne zahteva, da bi se plačevala od istega predmeta dvakratna užitnina, dovoli, da se takemu obrtniku povrne pod gotovimi pogoji prvo plačana užitnina. Ako želi taka obrtna stranka povračevanje, ima prositi pri finančnem ravnateljstvu za dovoljenje, ki se ji tudi da za dobo enega leta. To pravico dobe tudi druge privatne stranke, če se podvržejo kontroli. Privatna stranka mora namreč tudi že klanje zadacati, če kolje z namenom, da prodaja sveže meso. Če prodaja meso v zaprta mesta, se ji godi tako, kakor obrtni stranki. Zaraditega določa zakon, da tudi take stranke lahko dobe pravico, da smejo zahtevati povrnitev užitnine od v zaprta mesta prodanega mesa.

Povrnitev užitnine je pa odvisna od izpolnitve teh le pogojev:

1) Užitnina se je morala plačati povodom klanja z izrecnim zahtevkom povrnitve. Tudi se je moral imenovati natančno kraj, za kateri je namenjena zaklana žival, oziroma meso od iste.

2) V ta kraj so se morale živali tarifne točke 2 do 6 spraviti cele; izvzeta je eventualno samo glava in noge. Pri živalih tarifne točke 1 se je moralo spraviti v dotični kraj najmanj 25 kilogr. mesa.

3) Zaklana žival, oziroma meso, se mora spraviti najkasneje tretji dan po klanju iz obrtovališča, oziroma iz kraja, kjer se je klalo.

4) Finančna uprava, odnosno zakupnik ali odkupno društvo, je upravičena živali, od katerih se zahteva povrnitev užitnine, zaznamovati na način, ki ne škodi mesu; zahtevati sme tudi, da se žival v zaprtem mestu dostavi osebi, katera se že v boleti označi, v gotovem času, ki zadostuje za prevoz.

5) Povrnitev se mora zahtevati v 14 dneh, računši od dneva, ko se je napravila boleta; zahtevati je povrnitev pri onem uradu, oziroma organu, ki je boleta napravil.

Da se zahtevku ustreže, je treba dokazati, da se je od dotične živali pri uvozu v zaprto mesto v resnici morala plačati zopet užitnina. To se dokaže s tem, da potrdi plačilo organ, ki je sprejel užitnino v zaprtem mestu, na drugi strani bolete. Če se je morala žival dostaviti kaki za to določeni osebi, da to potrdilo ta oseba.

Te določbe veljajo torej za prave obrtne stranke, eventualno tudi za privatne stranke. Privatne stranke pa ne morejo priti pogosto v ta položaj. One plačajo, kakor smo videli, užitnino od klanja le tedaj, če zakoljejo z namenom, da odprodajo sveže meso, bodisi vse, ali deloma. Ker pa pri privatnih strankah ne zapade užitnina od klanja živali tarifnih točk 2 do 6, če prodajo te živali v celih kosih, katerim ne manjka nikak davku podvržen del, prišle bi v položaj, da bi plačale užitnino od klanja samo tedaj, ako bi kak del te živali doma pridržale. Če bi plačale užitnino od klanja teh živali ter imele pravico zahtevati pri uvozu v zaprto mesto povrnitev užitnine, bi smele pa obdržati doma samo glavo ali noge od teh živali. Samo v tem slučaju bi bilo torej pri njih govoriti o povrnitvi užitnine, ker če cele živali prodajo, plačati jim je užitnino še le pri prodaji, torej če uvažajo te živali v zaprto mesto, šele pri uvozu. Lahko pa pridejo v položaj, da zahtevajo povrnitev užitnine, če pobijajo živali tarifne točke 1. Tu morajo plačati užitnino pri klanju in sicer po teži za prodajo namenjenega mesa. Če potem najmanj 25 kg tega mesa prodajo v zaprto mesto, so opravičeni, da tudi zahtevajo povrnitev, če so si dobili pravico do povrnitve užitnine.

Ob sebi je umevno, da je strogo prepovedano zahtevati povrnitev užitnine, ako bi se v zaprto mesto prodalo drugo meso, ali druga zaklana žival, kakor je označena v boleti. Če bi se dobilo, ali samo poskusilo dobiti v

zaprtem mestu tako napačno potrdilo, bi se kaznoval storilec zaradi težkega dohodarstvenega prestopka in bi se mu odtegnilo tudi dovoljenje, da sme zahtevati povrnitev užitnine.

O kazenskih določbah.

V obče se kaznujejo prestopki zakona o davku na meso po dohodarstvenem kazenskem zakonu. V boljše umevanje bomo, kakor smo to storili pri razpravi o vinu, tudi tukaj navedli nekaj praktičnih slučajev. Ker pa ima zakon o davku na meso tudi svoje kazenske določbe za gotove prestopke, naj navedemo najprej te.

Zakonsko kazensko določbo za prestopke pri povrnitvi užitnine, storjen s tem, da bi se zahtevala povrnitev od drugega mesa, nego se je v resnici zadacalo pri klanju, smo omenili že zgoraj.

Jako važna je tudi kazenska določba za slučaj, da bi kdo pri prejemu ali prodaji mesa hotel dokazati, da je užitnina že plačana, z boleto, ki ni bila napravljena za to meso. Omenili smo že, da je dokazati pri prejemu, oziroma pri prodaji mesa edino le z dotično boleto, da je to meso že obdačeno. Ako bi kdo imel boleto, ki se je napravila za drugo meso, nego je ono, o katerem hoče s to boleto dokazati, da je že obdačeno, ako torej rabi napačno boleto v svrhu prikrajšanja užitnine, ga zadene razen denarne kazni tudi še zaporna kazen od 8 dni do 3 mesecev. Ista kazen bi ga zadela, ako bi se v ta namen poslužil ponarejene ali take bolete, v kateri bi bila potrjena kaka važna neresničnost. Najprvo bi imelo v takih slučajih opraviti ž njim splošno kazensko sodišče.

Ako kdo zagreši dejanje, ki samo na sebi ni davkovno, a ga je bilo vendarle javiti poklicanemu organu, se kaznuje z globo od 10—200 K.

Ako bi imela oseba, ki se ne peča z nikakim pravim mesarskim obrtom ali prodajo mesa, ki vsled tega ne plačuje užitnine od klanja živali tarifnih točk

2—6, če te živali v celih kosih prodaja, v svojem obrtvališču tako žival razkosano, oziroma le del iste, ne da bi dokazala, da je meso obdačeno, bi se kaznovala z globo 50—200 K in razen tega še po dohodarstvenem kazenskem zakonu. Isto bi se zgodilo taki osebi, ako bi izvrševala razen prodaje živali v celih kosih, tudi še kako drugo prodajo mesa. Ravno taka kazen bi zadela prodajalca prekajenega, nasoljenega mesa, slanine, konserv, salami in drugih mesnih klobas, bodisi da izvršuje prodajo teh predmetov samo na debelo, ali pa na debelo in na drobno, če bi prodajal tudi drugo sveže meso.

To so kazenske določbe po zakonu o davku na meso, ki se izreko samostojno, ali pa združeno s kaznijo po dohodarstvenem kazenskem zakonu. V splošnem pa veljajo, kakor pri prestopkih zakona o davku na vino, tudi tukaj določbe dohodarstvenega kazenskega zakona.

V naslednjem hočemo navesti nekoliko primerov:

a) Stranka, ki se peča s katerim koli mesarskim obrtom, ali pa tudi krčmar, ki izvršuje izkuho mesa, ni prijavil izvrševanja finančni oblasti, marveč izvršuje obrt, ne da bi imel dohodarstveno uradno potrdilo v rokah. Radi te opustitve ga zadene kazen od 4—100 K.

b) Mesar A je pobil živinčce ali žival tarifnih točk 1—6, ne da bi bil klanje naznanil in plačal užitnino. Dokaz, da je to storil, ter s tem prikrajšal užitnino je pri preiskavi doprinešen. Zadene ga kazen od 4kratne do 8kratne užitnine, ki je plačati od klanja dotične živali. Če bi po tem merilu izrečena denarna kazen ne znašala 10 K, bi bila zvišati na ta znesek, ker je to težek dohodarstven prestop in je za težke dohodarstvene prestopke sploh najmanjša kazen 10 K.

c) Mesar A je naznanil klanje govedi pod letom ter plačal tudi pravilno užitnino. Pri pregledu dožene užitninski uslužbenec, da pobita goved ni bila pod letom, marveč nad leto stara, da je torej hotel mesar z napačnim naznanilom prikrajšati razloček na užitnini od govedi nad letom stare in pod letom stare. Preiskava dožene,

da je to resnica. Tudi tukaj je težek dohodarstven prestopok. Mesarja zadene denarna kazen v izmeri s 4kratno do 8kratno prikrajšano užitnino, najmanj pa 10 K.

d) Pri pregledu obrtovališča mesarja *A* najde užitninski uslužbenec eno goveje stegno več, kakor bi smela znašati zaloga po revizijski poli. Napravi ovadbo. Mogoče je dvojje: ali je mesar eno goved nenaznanjeno pobil, ter na tihem razprodal meso, ali je pa stegno od drugod prejel, ne da bi bil prejem naznanil.

Ako je zadnje resnično, je treba, da mesar dokaže, da ni klal, pač pa nenaznanjeno prejel meso, ker sicer bi bil opravičen sum, da je stegno od nenaznanjenega klanja. Če se mu posreči dokaz, da je samo stegno prejel, a ne naznanil, se vzame za podlago kazni teža tega stegna. Kazen je kakor v prejšnjih slučajih 4kratni do 8kratni prikrajšani znesek, najmanj pa 10 K, ker je tudi to težek dohodarstven prestopok. Ako mesar ne dokaže, da je stegno že obdačeno, kar se zgodi z boletom, mu je treba plačati tudi užitnino. Če se pa izkaže, da je nenaznanjeno klal, ga zadene kazen radi nenaznanjenega klanja. Ob sebi umevno mu je plačati tudi užitnino, kakor sploh vselej, kadar je užitnino prikrajšal.

e) Mesar *A* prejme več mesa, ter tudi prejem pravilno naznani. Ob enem z naznanilom vroči užitninskemu uslužbencu boletom, ki naj dokaže, da je meso že obdačeno. Naknadno se pa izkaže, da je ta boleta napravljena za čisto drugo meso in ne za to, katero je mesar prejel. Ker mesar nima dokazil, da je bilo to meso obdačeno, oziroma ker sploh ni bilo obdačeno je poskusil s tujo boletom prikrajšati užitnino. Zakrivil je s tem težek dohodarstven prestopok. Ker je pa pri tem še poskusil z boletom dokazati nekaj, kar sploh ni bilo, namreč obdačenje, je zakrivil ta težki dohodarstveni prestopok pod posebno obtežujočo okolnostjo zlorabe bolete. Zadene ga zaradi težkega dohodarstvenega prestopka kazen kakor v prejšnjih slučajih; zaradi bolete se izroči splošnemu kazenskemu sodišču; če ga to obsodi, odpade kazen po dohodarstvenem kazenskem zakonu, v nasprotnem slučaju ga pa obsodi dohodarstveno sodišče

poleg denarne kazni še na zapor za dobo 8 dni do 3 mesecev.

f) Mesar *A* je naznanil danes ob 8. uri zjutraj, da bo zaklal goved nad leto staro danes ob 8. uri zvečer. Olajšav glede časa ni imel nikakih. Ko pride ob 8. uri zvečer užitninski uslužbenec v obrtivališče, najde, da je goved že pobita in razsekana.

Ker je klanje, ki se izvrši pred naznanjenim časom smatrati nenaznanjenim, je zakrivil mesar težek dohodarstven prestop, ki se kaznuje kakor v slučaju, kjer ni klanja sploh naznanil.

g) Isto velja, če bi mesar pobil goved po preteku naznanjenega časa, ne da bi bil naznanilo ponovil, ter s tem omogočil uslužbencu, da se prepriča, da se ne kolje druga goved.

h) Krčmar *A* zakolje prašiča za domačo rabo. Ker ne prodaja nikakega svežega mesa, marveč samo izkuhano, ni naznanil in obdačil klanja.

Ker je krčmar iz stališča zakona o davku na meso nepogojno obrtna stranka, mora vsako klanje pravilno naznaniti in obdačiti. Tega ni storil. Zakrivil je s tem težek dohodarstven prestop in zapade kazni v 4 kratnem do 8 kratnem znesku užitnine, najmanj pa 10 K.

i) Isti krčmar *A* zakolje prašiča z namenom, da ga proda celega, ne da bi pridržal kak davku podvržen del doma. To dejanje tudi naznani, a ne plača užitnine. V tem slučaju ni zakrivil ničesar. Ker ne prodaja nikakega svežega mesa, deležen je, da si je sam na sebi prava obrtna stranka, onih ugodnosti, ki jih imajo stranke, ki koljejo živali tar. točk 2—6 za izvoz v celih kosih.

k) Isti krčmar sploh tega klanja ni naznanil, a se je izkazalo, da je res klal prašiča za izvoz v celem kosu.

Ker njegovo klanje ni bilo užitnini podvrženo, ni prikrajšal užitnine. Pač pa je bil dolžan klanje naznaniti. Ker tega ni storil, zapade kazni po zakonu o davku na meso v izmeri 10—200 K.

l) Mesar *A* zabrani uslužbencu vstop v obrtovalešče. Kazen od 20—200 K.

m) Mesar *A* zabrani, da pokliče na zahtevo uslužbenca občinsko asistenco.

Kazen od 4—200 K.

n) Mesar *A* zabrani uslužbencu povodom pregledovanja pripomoč.

Kazen od 4—200 K.

o) Mesar *A* pošlje svojemu znancu *B*, ki stanuje v drugem kraju, več mesa z naročilom, naj mu ga ta tam razproda. Meso je zadacano, ker je mesar plačal užitnino od klanja. *B* razproda meso. Bolete ni dobil nobene.

Ker je pri prodaji mesa merodajen za užitnino kraj izročitve in je v tem slučaju kraj izročitve domovanje *B-a*, bila je od mesa pri prodaji plačati užitnina, vkljub temu, da je bila že od klanja plačana. Mesar *A*, odnosno tudi posredovalec *B*, sta zakrivila, ker nista prodaje naznanila in obdačila, težek dohodarstven prestop.

p) *B* je naročil mesarju *A*, da mu pošlje mesa po železnici. *B* je privatna stranka.

V tem slučaju se smatra kot kraj izročitve še vedno obrtovalešče mesarja *A*. Zgodilo se ni nič nepostavnega.

r) *I* je privatna stranka. Ponesrečil mu je vol. Da se obvaruje prevelike škode, pobije pravočasno vola. Namenjen je meso nasoliti. Pozneje pa vidi, da je zanj preveč mesa in začne ga razprodajati. Prodal je 50 kg mesa, ne da bi bil kaj naznanil in užitnino plačal.

Ker *I* ni imel prvotno namena, da bi meso razprodajal, je še le prodaja pravo davkovno dejanje. Ker te ni naznanil in obdačil prodane množine mesa, zakrivil je težek dohodarstven prestop s 50 kg mesa. Plačati mu je od te množine užitnino in obsodi se na kazen v 4—8 kratnem znesku užitnine, najmanj 10 K.

s) V istem slučaju je imel *I* že ob klanju namen razprodati 50 kg mesa. Tukaj je davkovno dejanje že

klanje. To je bilo naznaniti s pristavkom, da se namerava razpečati 50 *kg* mesa.

Užitnina in kazen kakor pri *r*.

t) *I* zakolje kako drugo žival tar. točke 2—6, z namenom, da meso razproda. Klanja ni naznanil in tudi ni plačal užitnine.

Užitnina od cele živali in kazen izmerjena po tej užitnini, najmanj 10 K.

u) Isti slučaj brez namena meso razprodati. Vkljub temu se je pa naknadno razprodalo 30 *kg* mesa. Prodaja se ni naznanila in užitnina se ni plačala.

Užitnina od 30 *kg* mesa, kazen na podlagi te užitnine, najmanj pa 10 K.

v) *I* je privatna stranka. Pobil je vola, ter nasolil vse meso. Nasoljeno meso je razprodal v množinah po najmanj 25 *kg*.

Tukaj ni zapala užitnina ne od klanja, ne od prodaje. Zgodilo se tudi ni nič kaznjivega.

z) Mesar *A* je za užitnino od mesa odkupljen. Mesar *B*, ki ni odkupljen, prejme od *A* 50 *kg* mesa. *B* naznani prejem, brani se pa plačati užitnino, sklicujoč se na to, da jo je plačal že *A*.

To ne velja. Plačati mu je užitnino in tudi kazen v 4 do 8 kratnem znesku užitnine, najmanj 10 K.

ž) Mesar *A* je odkupljen. *B* prejme od njega 50 *kg* mesa. Ker ne dobi *A* kot odkupljenec pri klanju nikake bolete, sklene *B* porabiti neko svojo za drugo meso napravljeno boletu. *B* naznani torej prejem 50 *kg* mesa in hoče s to boletu dokazati, da je meso obdačeno.

Tukaj imamo težek dohodarstven prestopok pod posebno obtežujočo okolnostjo, da je *B* hotel obdačenje izkazati z napačno boletu. Zaradi bolete bi se izročil splošnemu kazenskemu sodišču. Če bi bil tam oproščen, bi ga obsodilo dohodarstveno sodišče na 4 kratno do 8 kratno užitnino in na zapor od 8 dni do 3 mesecev; če bi pa bil zaradi bolete pri splošnem kazenskem sodišču obsojen, bi ga obsodilo dohodarstveno sodišče samo na denarno kazen. V obeh slučajih bi moral plačati naknadno tudi užitnino.

Podobnih primer bi navedli lahko še mnogo, vendar domnevamo, da bo pazljiv čitatelj že iz teh spoznal posledice nepravilnega postopanja. Da se izognemo torej neprilik, moramo posebno paziti na pravilna in postavna ter popolna naznanila. Če povemo užitninskemu uslužbencu, ki je zato postavljen in mora poznati svoje predpise, natančno, kaj hočemo, se nam ni bati, da zabredemo v kazni. Če bi ta zahteval užitnino, in bi mi dvomili, jeli zahtevek opravičen ali ne, storimo najbolje, da plačamo. Ob enem pa se lahko pritožimo na kompetentno oblast in ta bo vselej ukrenila potrebno, da se nam ne zgodi krivica.

Omeniti nam je h koncu le še neke važne določbe dohodarstvenega kazenskega zakona. Obdolženec se kaj rad sklicuje na to, da mu zakonska določba, po kateri se smatra njegovo dejanje za prestop, ni bila znana. To ne velja. Nepoznanje zakona ga ne more opravičiti. Tudi namena, kršiti zakon, ni v splošnem potreba, da je dejanje kaznjivo; zadostuje že dejanje samo.

Dodatek.

Nekoliko opomb o dohodarstveno-kazenskem postopku sploh, v kolikor se tiče strank.

V tem oziru nam je opozoriti na ugodnost, ki jo zakon dovoljuje v nekaterih slučajih strankam, ki so napravile dohodarstven prestop, a niso bile dotedaj še kaznovane. Take stranke so po zakonu opravičene, da prosijo za odstop od nadaljnega postavnega postopka ter plačajo v ta namen prostovoljno primerno kazen, ki jim jo sme finančna oblast razmeroma po krivdi tudi znižati. Odpovedati se jim je pa pri tem vsaki nadaljni obrambi. Ta ugodnost ima za posledico, da se stranka izogne obsodbi in s tem njenim posledicam, kajti na ta način se stranka v gotovem smislu s pristojno oblastjo poravna in nima zaradi prestopka nikakih nadaljnjih neugodnosti. To pa ne gre v vsakem slučaju, in pri tem opozarjamo posebno na prestopke, ki so združeni s samolastnim odpečatenjem, kjer se mora postopanje po zakonu završiti z razsodbo.

Razsodba sledi takozvanemu rednemu postopku. Obsojenec ima proti njej na razpolago priziv in prošnjo za milost. Oboje je vložiti, ali vsako zase ali pa skupno — priporočati je zadnje — v 30 dneh, računši od dneva, ko se je stranki vročila obsodba, pri oni oblasti, ki je sodbo izrekla. Čas, ki bi ga priziv rabil, da dospe po pošti od kraja, kjer se je oddal, do poklicane oblasti, se ne upošteva, tudi če bi se bila oddala pošiljatev priporočeno. Istotako ne pride v poštev dan tedna.

Merodajen je edino le dan, ko se je priziv pri uradu zabeležil, kar se zgodi takoj, ko dospe k uradu.

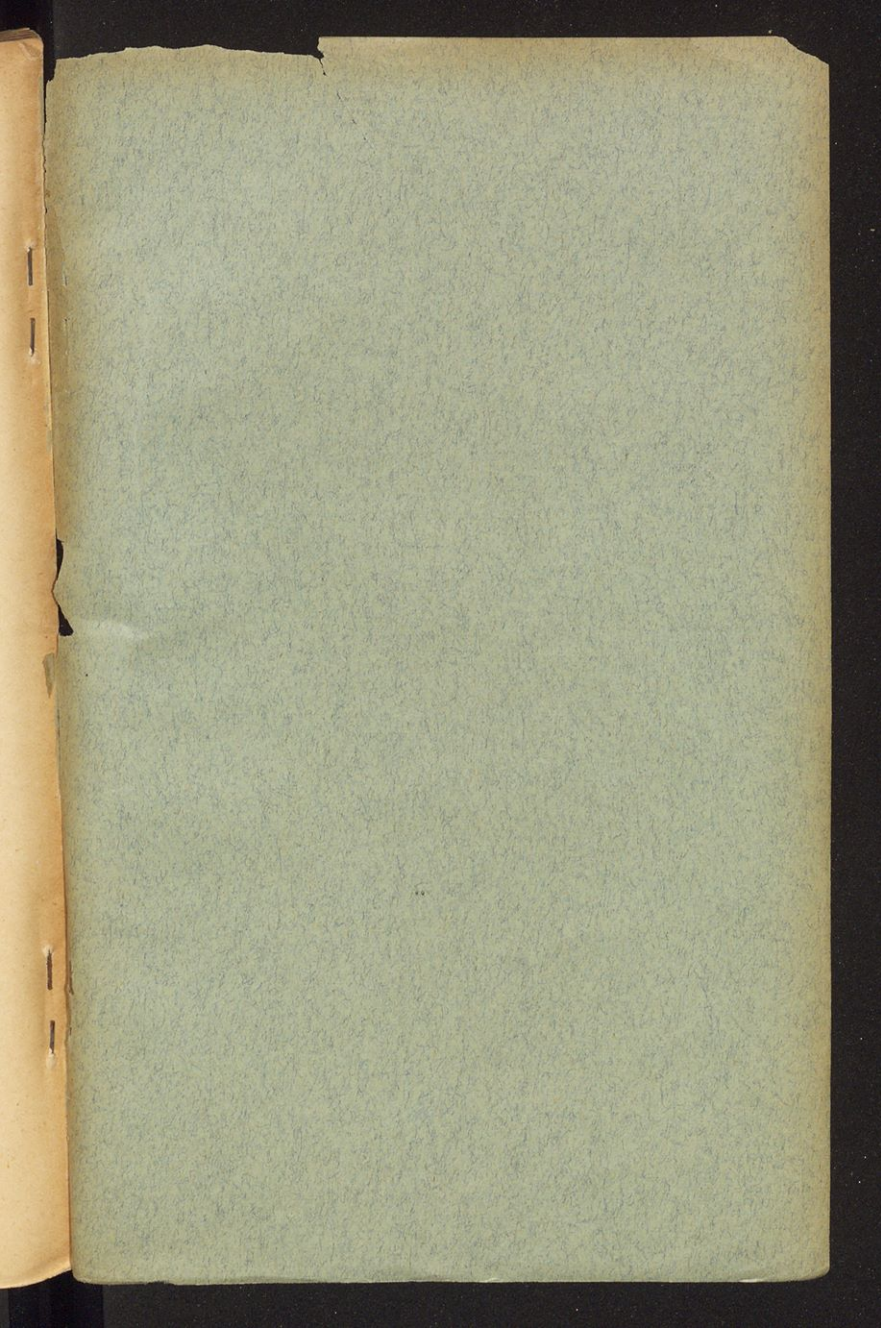
Priziv in prošnja za milost sta redni pravni sredstvi, ali redna pravna leka, navezana na tridesetdnevni rok in sta kolka prosta.

Zamujeni tridesetdnevni rok ima posledico, da se priziv in prošnja za milost takoj od prve oblasti, pri kateri se je vložba izvršila, zavrneta. Paziti je torej, da se vloga tako pravočasno odda, da dospe pred pretekem označenih 30 dni k oblasti.

Razen teh pravnih sredstev ima obsojenec na razpolago še takozvano prošnjo za izvanredno milost. Ta je vložiti vselej pri pristojnem finančnem ravnateljstvu in kolekovati s kolkom za 2 K. Navezana ni ta prošnja na nikak rok ker ni redno sredstvo. Vložiti se sme torej že v tridesetdnevnem roku samem mesto priziva in redne prošnje za milost, ali pa tudi po roku, bodisi da se je rok zamudil, ali pa da se sploh ni nameraval vložiti priziv ali redna prošnja za milost. Vloži se pa tudi lahko — in to se zgodi navadno — potem, ko se je o prizivu in redni prošnji že razpravljalo, ter se dobilo obvestilo o uspehu. Dočim pa priziv in redna prošnja za milost ovirata izvršbo (eksekucijo), ker sodba ne postane do njihove rešitve pravomočna, ne ovira prošnja za izvanredno milost eksekucije več.

Kazni v dohodarstveno-kazenskem postopanju so večinoma denarne, vendar v gotovih slučajih tudi zaporne; te se izreko včasih samostojno včasih pa zaradi gotovih obteževalnih okoliščin poleg denarnih. Denarne kazni same se pa zopet izpremene v nadomestilen zapor, ako se izkaže, da niso izterljive.

Te kratke poteze naj uvažujejo oni, ki so prišli v položaj, da se je proti njim moralo zaradi prestopka zakona o vinu postopati po dohodarstvenem kazenskem zakonu; v splošnem jim bodo zadostovale. Veljajo pa ravno tako za one, ki se pregreše proti predpisom o davku na meso.

Kmetijska knjižnica:

1. zvezek: Dr. E. Hotter: gnoj in gnojenje . K —40
2. „ Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu . „ —30
3. „ Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini. . . „ —20
4. „ Dr. Steuert-Pirc: Sosedu Razumnika prasičja reja „ 1—
5. „ M. Kostanjevec: O užitnini od vina in mesa „ 150